

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему:

**Звіт про фінансовий стан підприємства: методика
формування, перевірка та аналіз (на прикладі ТОВ «Світязж»)**

Виконав: студент (ка) VI курсу, групи ПОмд-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

	(підпис)	<u>Філюк Ю.І.</u> (прізвище та ініціали)
Керівник	(підпис)	<u>Короліук Т.М.</u> (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	(підпис)	<u>Митник У.М.</u> (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	(підпис)	<u>Співак С.М.</u> (прізвище та ініціали)
Рецензент	(підпис)	<u>Берестецька О.М.</u> (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Співак С.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

студенту Філюк Юлії Ігорівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Звіт про фінансовий стан підприємства: методика формування, перевірка та аналіз (на прикладі ТОВ «Світяж»)

Керівник роботи Королюк Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 29 » вересня 2023 року № 4/7-941

2. Термін подання студентом роботи 18.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Закони, положення, наукова та навчальна література, публікації у наукових виданнях, статистична інформація, фінансова звітність досліджуваного підприємства

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні й методичні підходи до формування звіту про фінансовий стан підприємства
Методично-організаційні підходи до формування та перевірки звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Аналітичне забезпечення процесу формування звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Голда Н.М.		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Клепчик В.М.		

7. Дата видачі завдання 01.10.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Погодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 09.10.2023 р.	
2	Підбір і опрацювання літератури	до 20.10.2023 р.	
3	Підготовка розділу 1 «Теоретичні й методичні підходи до формування звіту про фінансовий стан підприємства»	до 10.11.2023 р.	
4	Підготовка розділу 2 «Методично-організаційні підходи до формування та перевірки звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»	до 20.11.2023 р.	
5	Підготовка розділу 3 «Аналітичне забезпечення процесу формування звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»	до 27.11.2023 р.	
6	Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	до 08.12.2023 р.	
7	Подання кваліфікаційної роботи для здійснення перевірки на плагіат	до 12.12.2023 р.	
8	Попередній захист роботи	13.12.2023 р.	
9	Подання готової роботи на кафедрі	до 18.12.2023 р.	

Студент

_____ (підпис)

Філюк Ю.І.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Королук Т.М.

_____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Особливості формування звіту про фінансовий стан та його види	6
1.2. Економічна характеристика діяльності ТОВ «Світяж» та галузі роздрібної торгівлі	12
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ТОВ «СВІТЯЖ»	18
2.1. Порядок формування активу звіту про фінансовий стан підприємства	18
2.2. Підходи до формування пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»	26
2.3. Перевірка звіту про фінансовий стан підприємства	33
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ТОВ «СВІТЯЖ»	41
3.1. Аналізування динаміки та структури звіту про фінансовий стан	41
3.3. Коефіцієнтний аналіз звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»	48
Висновки до розділу 3	56
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	58
4.1. Охорона праці в ТОВ «Світяж»	58
4.2. Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час	60
Висновки до розділу 4	63
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	76

АНОТАЦІЯ

Філюк Ю.І. Звіт про фінансовий стан підприємства: методика формування, перевірка та аналіз (на прикладі ТОВ «Світяж»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2023.

Робота містить вивчення основ формування звіту про фінансовий стан в інформаційній системі підприємства як аналітичної бази оцінки майнового та фінансового стану, перевірки його достовірності для прийняття ефективних управлінських рішень, розроблення пропозицій його удосконалення.

Досліджено особливості формування звіту про фінансовий стан та його видів. Здійснено економічну характеристику діяльності ТОВ «Світяж». Вивчено методично-організаційні підходи до формування та перевірки активу та пасиву звіту про фінансовий стан, подано пропозиції з його удосконалення щодо розширення інформаційних розділів активу і пасиву для підвищення прозорості та зручності зацікавлених сторін у формуванні звіту про фінансовий стан. Проведено аналізування динаміки та структури звіту про фінансовий стан. Виконано коефіцієнтний аналіз звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж». Вивчено основи охорони праці на підприємстві та забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: звіт про фінансовий стан, актив, пасив, структура звіту про фінансовий стан, аналіз, вимоги.

ВСТУП

Актуальність теми. Інформаційна система містить дані, що постійно накопичуються та систематизуються. Цінність цих даних визначається можливістю їх використання в процесі прийняття управлінських рішень. Саме звіт про фінансовий стан є важливим звітом в інформаційній системі господарюючого суб'єкта, враховуючи його аналітичні властивості.

Звіт про фінансовий стан займає важливе значення в концептуальній основі бухгалтерського обліку та є універсальним фінансовим звітом. Він виступає інформаційною базою для проведення економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта, містить систематизовані дані про результати його діяльності. Це дає можливість здійснювати ефективне управління власністю господарюючого суб'єкта та приймати відповідні рішення різними користувачами інформації.

Звіт про фінансовий стан подає повну правдиву й неупереджену інформацію різним користувачам щодо стану активів, капіталу й зобов'язань для прийняття ефективних рішень. Здійснення аналізу майнового та фінансового стану виконується на основі даних звіту про фінансовий стан.

Розвиток теоретичних питань формування, аналізу звіту про фінансовий стан досліджено у наукових працях вчених: Ф. Бутинець, Й. Даньків, Ю. Кузьмінський, М. Остап'юк, В. Пантелєєв, В. Сопко, Л. Чижевська, М. Чумаченко та ін. В працях є наукові розробки щодо інформаційної та аналітичної бази для формування звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта. Водночас залишаються важливими питання визначення значення звіту про фінансовий стан в складі інформаційної системи з метою управління господарюючим суб'єктом.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження виступає вивчення основ формування звіту про фінансовий стан в інформаційній системі підприємства як аналітичної бази оцінки майнового та фінансового

стану, перевірки його достовірності для прийняття ефективних управлінських рішень, розроблення пропозицій його удосконалення.

Досягнення вказаної мети потребує здійснення завдань:

- дослідження особливостей формування звіту про фінансовий стан та його видів;
- здійснення економічної характеристики діяльності ТОВ «Світяж»;
- вивчення методично-організаційних підходів до формування та перевірки активу та пасиву звіту про фінансовий стан, подання пропозицій з його удосконалення;
- проведення аналізу динаміки та структури звіту про фінансовий стан;
- виконання коефіцієнтного аналізу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»;
- вивчення підходів щодо охорони праці на підприємстві та забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування звіту про фінансовий стан підприємства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є організаційні, методичні підходи щодо процесу формування звіту про фінансовий стан підприємства.

Методи дослідження. Виконання поданих завдань потребувало використання методів: теоретичного узагальнення, порівняння (теоретичні основи формування звіту про фінансовий стан), аналіз й синтез (дослідження основ формування складових звіту про фінансовий стан), методи причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв'язку (визначено напрями формування звіту про фінансовий стан), індукції й дедукції (визначено основи аналізу звіту про фінансовий стан), методи економічного аналізу (проведення аналізу динаміки й структури звіту про фінансовий стан).

Інформаційна основа дослідження представлена законодавчими й нормативними актами щодо організаційних основ формування та аналізу звіту про фінансовий стан, науковими працями учених, матеріалами науково-практичних конференцій, фахових видань, практичними даними досліджуваного підприємства.

Наукова новизна результатів дослідження представлена теоретичним обґрунтуванням, поданням пропозицій щодо розширення інформаційних розділів, включаючи додаткові коментарі, пояснення та аналітичні дані щодо різних позицій активу і пасиву звіту про фінансовий стан для підвищення прозорості та зручності зацікавлених сторін у формуванні звіту про фінансовий стан.

Практичне значення одержаних результатів являє собою можливість впровадження пропозицій в діяльність підприємства, що мають характер практичного напрямку, забезпечать більш повний огляд фінансового стану підприємства і задовольняють інформаційні потреби зацікавлених сторін.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій (обсягом 68 сторінок), списку використаних джерел (56 найменувань), 1 додатку. Робота містить 23 таблиці та 18 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Особливості формування звіту про фінансовий стан та його види

Сучасним актуальним питанням в діяльності господарюючих суб'єктів є питання інформаційного забезпечення процесу управління. При цьому важливим є якісне, своєчасне та змістовне формування інформації. Оскільки саме це прямо впливає на ефективність системи управління господарюючим суб'єктом, і в подальшому на успішне та конкурентоспроможне його функціонування. Саме таку інформацію, в першу чергу, формує звіт про фінансовий стан (баланс) підприємства, який надає дані для задоволення різних інформаційних потреб користувачів.

Історично спочатку баланс застосовувався в якості контрольного облікового прийому. В подальшому при активному використанні балансу на практиці зумовило удосконалення балансу як форми фінансової звітності для забезпечення інформаційного зв'язку господарюючого суб'єкта з контрагентами. Це потребувало трансформації балансу для зростання інформаційного наповнення в напрямку задоволення потреб різних користувачів [23; 51].

Еволюційний розвиток балансу від економічної категорії до елементу методу бухгалтерського обліку та форми фінансової звітності можна представити на рис. 1.1. Основними моментами еволюційного розвитку балансу були розвиток товарно-грошових і кредитних відносин (до XIII ст.), широке застосування подвійного запису в практичній обліковій діяльності (XIII–XV ст.), ідентифікація підприємств в якості самостійних господарюючих суб'єктів (XV – поч. XX ст.), розвиток промисловості в

межах національних економік (поч. ХХ – 70-х рр. ХХ ст.), розвиток ТНК і глобалізація суспільства (з 70-х рр. ХХ ст.).

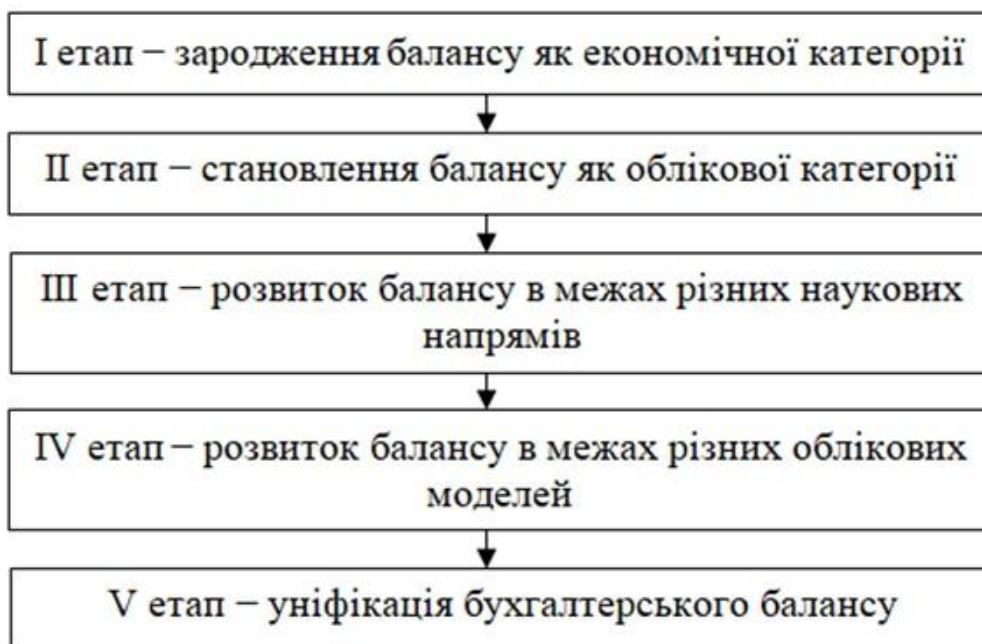

Рис. 1.1. Еволюційний розвиток звіту про фінансовий стан (балансу)

Дослідження економічної літератури показало, що різні вітчизняні та зарубіжні науковці дотримуються підходу визначення звіту про фінансовий стан в якості методу бухгалтерського обліку (Н. Дембінський, В. Швець, В. Палій, Я. Соколов, П. Хомин та інші) або ж в якості документа для визначення фінансового результату діяльності господарюючого суб'єкта (Л. Чижевська, В. Сопко, П. Савічев, К. Уолш та інші) [23]. В цілому звіт про фінансовий стан виступає формою фінансової звітності, на основі якої можна оцінювати склад та структуру майна та джерел його формування, їх зміни на кінець звітного періоду.

Формування звіту про фінансовий стан підприємства передбачає дотримання принципів бухгалтерського обліку згідно чинного вітчизняного законодавства, яких потрібно дотримуватись в процесі вимірювання, оцінювання та реєстрації поточних операцій підприємства та їх відображення при формуванні звітності (табл. 1.1) [32].

Таблиця 1.1

Принципи обліку при формуванні звіту про фінансовий стан

Назва принципу	Економічний зміст принципу
Принцип автономності підприємства	Кожне підприємство розглядається, як юридична особа, відокремлена від власників та інших контрагентів
Принцип безперервності діяльності	Оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється на основі припущення, що підприємство є безперервно діючим і залишатиметься діючим найближчим часом
Принцип періодичності	Розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою визначення фінансових результатів та складання фінансової звітності (за місяць, квартал, рік)
Принцип історичної (фактичної) собівартості	Усі об'єкти оцінюються за вартістю, виходячи з витрат на їх придбання або виробництво
Принцип нарахування й відповідності доходів і витрат	Для визначення фінансового результату звітного періоду слід порівнювати доходи звітного періоду з витратами на їх отримання
Принцип повного висвітлення	Фінансова звітність повинна містити усю інформацію, яка може вплинути на поведінку користувача
Принцип послідовності	Постійне використання підприємством обраних принципів та способів обліку
Принцип обачності	Запобігання заниження оцінки зобов'язань та витрат, а також завищення оцінки активів й доходів підприємства
Принцип превалювання сутності над формою	Операції та інші події повинні відображатися в обліку виходячи з їх сутності, а не тільки виходячи з їх юридичної форми
Принцип єдиного грошового вимірника	Узагальнення й вимір усіх операцій підприємства в єдиному грошовому вимірнику

Крім того, до формування звіту про фінансовий стан як форми фінансової звітності виставляються певні якісні характеристики. Тобто визначаються вимоги до облікової інформації, яка відображається у звіті про фінансовий стан (рис. 1.2) [32].

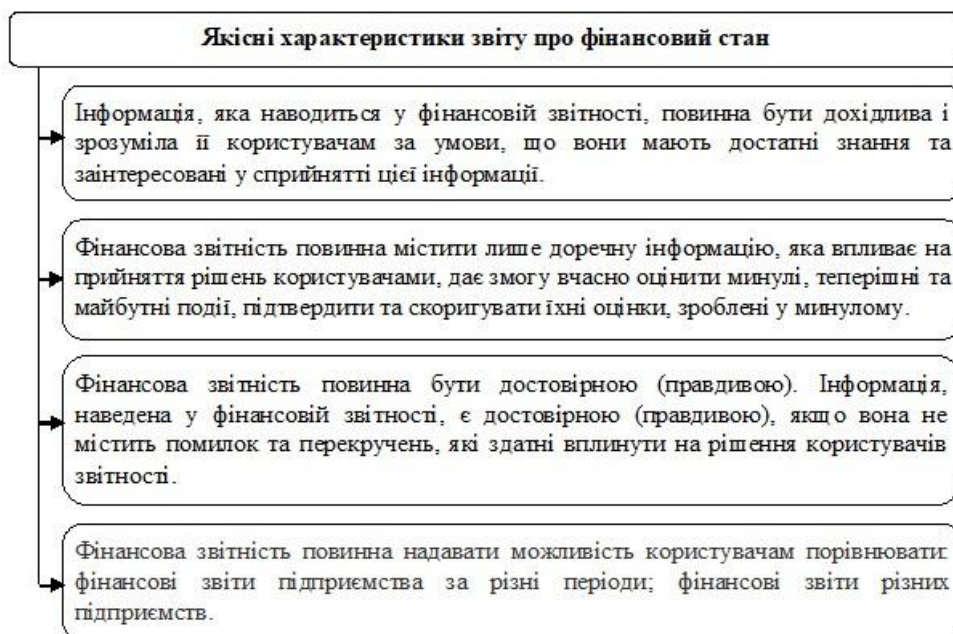

Рис. 1.2. Якісні характеристики звіту про фінансовий стан підприємства

Формування, зміст та структура звіту про фінансовий стан визначається залежно від облікової моделі. Англо-американська облікова модель визначає баланс в двох напрямках: як елементу методу бухгалтерського обліку у вигляді пробного балансу та як форма звітності. Згідно останнього є два підходи, для яких характерні власні особливості щодо змісту та структури (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Особливості побудови англійського й американського варіантів звіту про фінансовий стан

Ознаки	Англійський варіант (Австралія, Великобританія, Нова Зеландія, ПАР)	Американський варіант (Канада, Мексика, США)
Порядок розміщення активів	За зростанням ліквідності	За зниженням ліквідності
Порядок розташування зобов'язань	За зростанням термінів погашення	За скороченням термінів погашення
Склад активу балансу	Необоротні активи, оборотні активи, поточні зобов'язання (вираховуються з підсумку балансу)	Необоротні активи, оборотні активи
Склад пасиву балансу	Капітал, довгострокові зобов'язання	Капітал, зобов'язання
Підсумкові показники балансу	Активи, чисті активи, капітал, що використовується	Активи, зобов'язання, капітал
Форма балансового зв'язку	$A - Z = K$	$A = Z + K$
Формат	Вертикальний	Визначається підприємством самостійно

Західноєвропейським країнам притаманна континентальна облікова модель. Згідно даної моделі стандарти обліку та звітності носять статус законів. Відповідно форма, зміст та структура звіту про фінансовий стан встановлені вітчизняним законодавством та застосовуються обов'язково усіма господарюючими суб'єктами залежно від форми власності та обсягів діяльності.

Загалом звіт про фінансовий стан побудований наступним чином: актив балансу передбачає розміщення статей в напрямку збільшення їх ліквідності, а статті пасиву – відповідно по зменшенню строків їх погашення.

Саме такий варіант формування звіту про фінансовий стан підприємства використовується в Україні. При цьому властива горизонтальна модель формату звіту про фінансовий стан згідно принципу подвійності.

Загальний вигляд звіту про фінансовий стан можна відобразити у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Форма звіту про фінансовий стан підприємства

Актив		Пасив	
№ розділу	Назва розділу	№ розділу	Назва розділу
I	Необоротні активи	I	Власний капітал
II	Оборотні активи	II	Довгострокові зобов'язання і забезпечення
III	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	III	Поточні зобов'язання і забезпечення
		IV	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
Баланс		Баланс	

Встановлення різних вимог до формування звіту про фінансовий стан є передумовами необхідності його класифікації [22]. В цілому класифікування звіту про фінансовий стан за різними ознаками є потрібним щодо забезпечення потреб різних користувачів в балансових даних при прийнятті рішень. Класифікація звіту про фінансовий стан за видами допомагає виділити та систематизувати різні компоненти звіту про фінансовий стан, роблячи його структуру більш зрозумілою та інформативною.

Основні класифікаційні підходи до видів звіту про фінансовий стан (балансу) подано в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

**Класифікаційні підходи до видів звіту про фінансовий стан
(балансу)**

№	Ознака	Класифікаційні групи
1	За джерелами складання	Інвентарні Книжкові Генеральні
2	За термінами складання	Вступні Операційні Ліквідаційні
3	Залежно від обсягів даних	Прості Складні Зведені
4	За змістом	Сальдові Оборотні Результативні Проміжні Шахові Порівняльні
5	За змістовим навантаженням	Пробний Оборотний Сальдовий
6	За формою представлення	Двосторонній Односторонній Окремий Зведений Шаховий
7	За формою власності	Баланси державних, кооперативних, колективних, приватних, змішаних, спільних, суспільних та інших підприємств, організацій, установ
8	За характером діяльності	Баланс основної діяльності Баланс з окремих видів (неосновної діяльності)

Кожен вид класифікації вказує на різні аспекти діяльності підприємства, що може бути корисним для різних зацікавлених сторін. Наведені класифікаційні ознаки допомагають власникам, керівникам, інвесторам та іншим зацікавленим сторонам краще розуміти фінансовий стан та діяльність підприємства в контексті конкретних аспектів та обставин.

Звіт про фінансовий стан виступає в якості засобу комунікації для різних зацікавлених осіб. Так, для керівника відбувається формування інформації, згідно якої він оцінює місце господарюючого суб'єкта серед інших суб'єктів щодо ефективності використання ресурсів та рівня його функціонування. Для аудиторів звіт про фінансовий стан є основною інформаційною базою при плануванні аудиторської перевірки, виявленні слабких місць в обліковій системі клієнта та прийнятті рішень під час проведення аудиторської перевірки. Спрямування щодо проведення фінансового аналізу здійснюється аналітиками на підставі вивчення звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Для подання звіту про фінансовий стан потрібно використовувати залишкові дані по синтетичних рахунках обліку. При цьому важливо перед формуванням звіту про фінансовий стан здійснити закриття рахунків класів 7 і 8 щодо доходів та витрат.

Таким чином, звіт про фінансовий стан є важливим узагальнюючим звітним документом у складі фінансової звітності. Одночасно виступає і методом обліку системи, і формою фінансової звітності. Фіксує на певну дату основні ресурси функціонування господарюючого суб'єкта та джерела їх формування, на підставі чого можна оцінити рівень його розвитку.

1.2. Економічна характеристика діяльності ТОВ «Світяж» та галузі роздрібної торгівлі

В сфері торгівлі вагоме значення займає роздрібна торгівля як підприємницька діяльність щодо продажу товарів безпосередньо кінцевим споживачам для їх особистого використання в різній формі розрахунків.

Роздрібна торгівля в 2022 році зайняла третє місце за обсягом чистого доходу (8,3% загальних доходів топ 1000) після нафтогазового сектору та електроенергетики [15].

Серед видів діяльності, які підприємці обрали в 2022 р. та зареєструвались в 2023 р., перше місце становила також роздрібна торгівля [9]. Тобто дана сфера діяльності є затребуваною і нові бізнеси відкриваються постійно.

Обсяг обігу роздрібною торгівлю в 2022 році порівняно з 2021 роком знизився на 53058 млн. грн. [39]. В 2022 році оборот підприємств роздрібною торгівлю (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців) становив 1397,8 млрд. грн. (рис. 1.3). В той час за 6 місяців 2023 року зріс на 7,3% порівняно з аналогічним періодом в попередньому році [3].

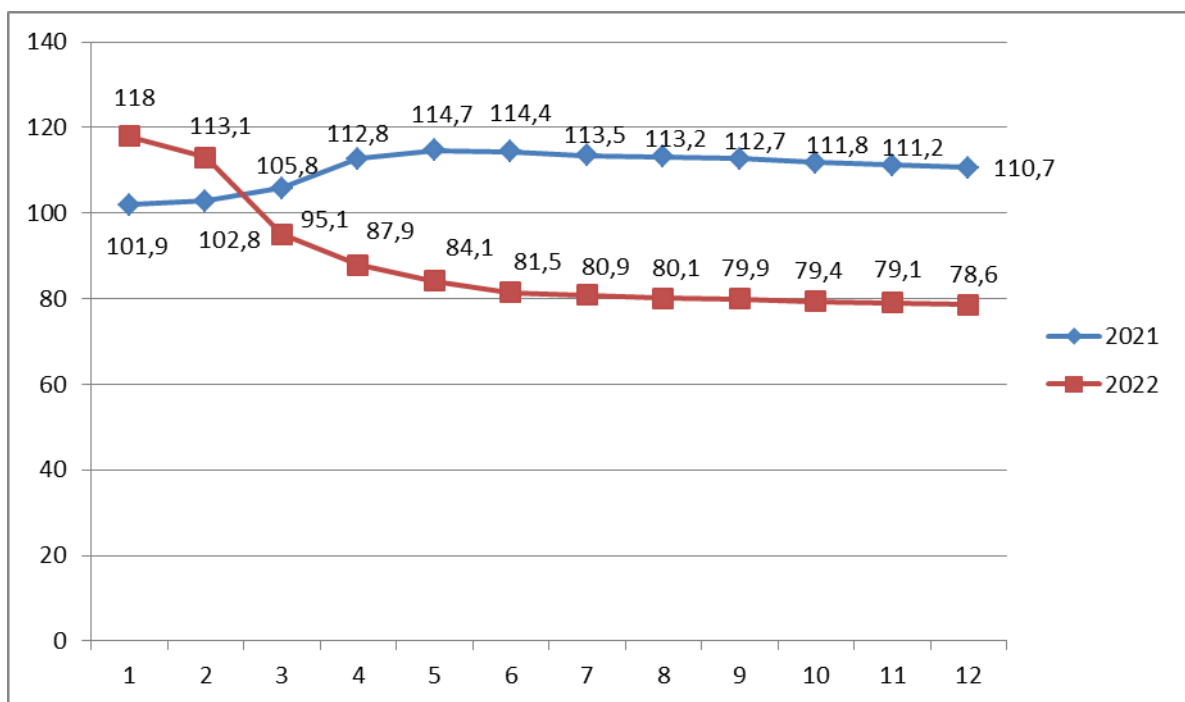

Рис. 1.3. Оборот роздрібною торгівлю (у % до відповідного попереднього року, наростаючим підсумком)

Роздрібна торгівля згідно класифікатора видів економічної діяльності відповідає розділу 47, який включає здійснення перепродажу створених чи вживаних товарів з метою особистого споживання або ж домашнього користування в основному населенням. В складі цього розділу виділяють роздрібну торгівлю в розрізі типів місця торгівлі: в магазинах (спеціалізовану та неспеціалізовану), поза магазинами (в розрізі форм торгівлі).

Предметом діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Світяж» є роздрібна торгівля відповідно до КВЕД є 47.52 «Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах».

Загалом за цим КВЕДом зареєстровано 1249 юридичних осіб та 11 фізичних осіб-підприємців станом на 01.01.2023 рік.

Основними видами діяльності ТОВ «Світяж» є наступні види діяльності, що подані на рис. 1.4.

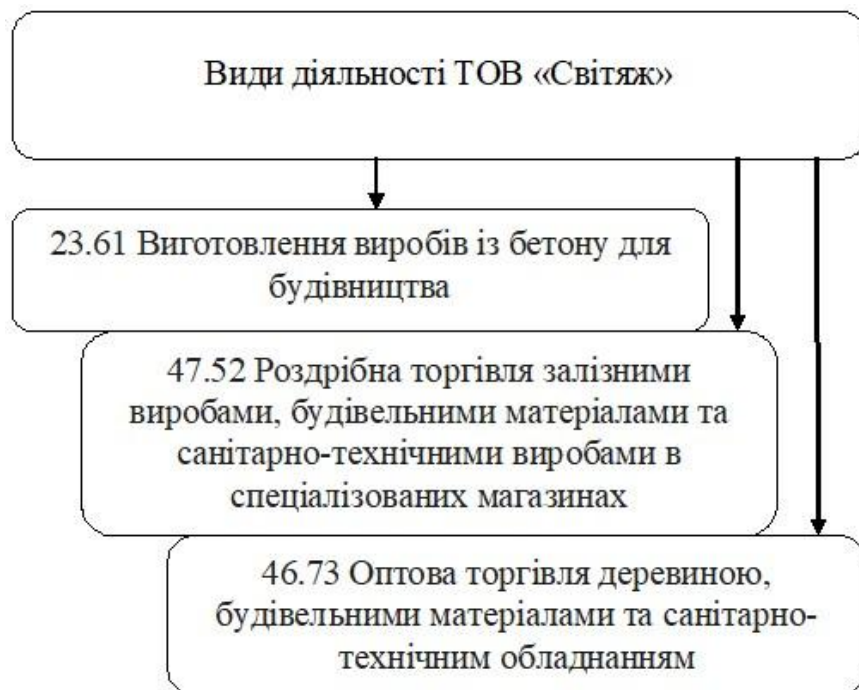

Рис. 1.4. Види діяльності ТОВ «Світяж»

Функціонування ТОВ «Світяж» відбувається згідно установчих документів та чинного законодавства. Товариство створено для отримання прибутку, що визначено в установчих документах. Засноване товариство ще в 1995 році. Управління товариством відбувається загальними зборами учасників. Рішення приймаються шляхом проведення відкритого голосування.

Ведення бухгалтерського обліку відбувається згідно обраної облікової політики на досліджуваному підприємстві. Обрана форма обліку товариством

– комп’ютерна, що дозволяє швидко опрацьовувати щоденні господарські операції.

Основними товарами для торгівлі досліджуваного підприємства є:

- щебень;
- пісок;
- відсів гранітний.

Надходження грошових коштів від продажу основних товарів досліджуваного підприємства подано на рис. 1.5.

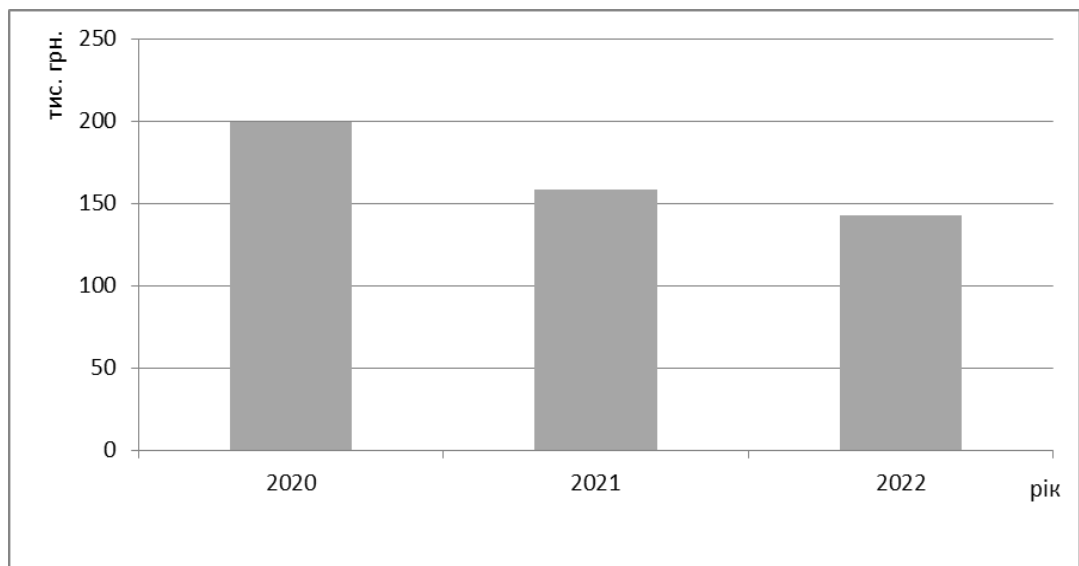

Рис. 1.5. Надходження грошових коштів від продажу основних товарів ТОВ «Світяж»

Основними покупцями та замовниками досліджуваного товариства є юридичні та фізичні особи. Серед юридичних осіб можна виділити:

- навчальні заклади (училища, коледжу, університети);
- пансіонати;
- комунальні підприємства.

Роздрібний продаж товарів фізичним особам товариство здійснює у спеціалізованих магазинах.

Основна результативність фінансово-господарської діяльності досліджуваного товариства подана у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

**Основна результативність фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Світяж»**

Найменування показника	Рік	
	2021	2022
Усього активів	213	220
Сумарна дебіторська заборгованість	-	2
Гроші та їх еквіваленти	26	38
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг	158	143
Власний капітал	196	194
Зареєстрований капітал	180	180
Поточні зобов'язання	17	26
Доходи	158	143
Витрати	135	127
Фінансовий результат (прибуток/збиток)	23	16

Основні результативні дані діяльності ТОВ «Світяж» на кінець 2022 р. погіршилися як результат складних соціально-політичних подій в країні.

Висновки до розділу 1

Звіт про фінансовий стан має структуру, що включає активи, зобов'язання та власний капітал. Ця тріада формує баланс, який відображає фінансовий стан підприємства на конкретний момент часу. Звіт містить обов'язкові компоненти, такі як активи (оборотні та необоротні), зобов'язання (короткострокові та довгострокові), власний капітал. Ці компоненти надають повну картину фінансового стану. Звіт формується відповідно до принципів бухгалтерського обліку, які можуть включати принципи історичної вартості, об'єктивності, автономності та інші. Звіт про

фінансовий стан є ключовим інструментом для внутрішнього та зовнішнього аналізу. Він користується попитом серед інвесторів, кредиторів, управлінців, податкових органів та інших зацікавлених сторін.

Існують різні види звіту про фінансовий стан, включаючи консолідовані звіти для групи компаній, аудитовані звіти для перевірки їхньої достовірності аудиторами, а також внутрішні звіти для управління.

Звіт про фінансовий стан має бути динамічним і відображати зміни в фінансовій діяльності підприємства протягом певного періоду. Важливо, щоб він був актуальним і своєчасно надавав інформацію зацікавленим сторонам.

В цілому формування звіту про фінансовий стан є необхідною складовою управління підприємства, а правильна інтерпретація цього звіту дозволяє приймати ефективні управлінські рішення та підвищує довіру зацікавлених сторін.

Предметом діяльності досліджуваного товариства є роздрібна торгівля відповідно до КВЕД є 47.52 «Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах».

Функціонування ТОВ «Світяж» відбувається згідно установчих документів та чинного законодавства. Товариство створено для отримання прибутку, що визначено в установчих документах.

Основні результативні дані діяльності ТОВ «Світяж» на кінець 2022 р. погіршились як результат складних соціально-політичних подій в країні.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ТОВ «СВІТЯЖ»

2.1. Порядок формування активу звіту про фінансовий стан підприємства

Актив звіту про фінансовий стан розкриває інформацію про активи господарюючого суб'єкта на певну дату [32]. Під активами розуміють ресурси, що контролюються господарюючим суб'єктом на основі минулих подій. Основною метою їх використання є отримання економічної вигоди в майбутньому.

Чинне законодавство розглядає економічну вигоду в якості потенційної можливості щодо отримання господарюючим суб'єктом коштів в грошовій формі в результаті використання активів [45].

Активи називають ще господарські засоби або майном, що використовуються господарюючим суб'єктом.

Господарський кодекс майно обґрунтовує як речі чи інші цінності в сукупності у вартісному вираженні. Майно загалом виготовляється або ж господарюючий суб'єкт використовує у своїй діяльності та показує у звіт про фінансовий стан або ж у інших формах обліку [4].

Цивільний кодекс України визначає майном усі види, які необхідні для функціонування господарюючого суб'єкта, тобто земельні ділянки, споруди, устаткування, будівлі, інвентар, продукція, сировина, борги, права вимоги, права на позначення та інші права, якщо інше не передбачено згідно законодавства чи договору [53].

З латині під словом «актив» розуміють дійовий, діяти, діяльність. Актив відображає ліву сторону звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Засоби, що відображаються в активі звіту про фінансовий стан, перевіряються на виконання вимог з метою їх визнання елементами активу (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Умови визнання активів у звіті про фінансовий стан

Чинні нормативні документи визначають балансову вартість активів, яка використовується для їх відображення у звіті про фінансовий стан господарюючого суб'єкта [35; 36; 37].

Основні засоби та нематеріальні активи для відображення у звіті про фінансовий стан передбачають використання залишкової або справедливої вартості (в основному при переоцінці).

Для запасів типовими є дві вартості для розкриття у звіті про фінансовий стан, яка виступає меншою з двох, а саме первісної вартості або чистої вартості реалізації.

В цілому більшість випадків відображення активів передбачають використання первісної вартості (собівартості) або ж залишкової вартості.

Основні вимоги до форми та складу статей звіту про фінансовий стан, а також особливості заповнення форми визначаються НП(С)БО 25 [34]. Вказаний нормативний документ визначають відображення активів у звіті про фінансовий стан в розрізі трьох груп по ступеню ліквідності. При цьому структурні складові активу звіту про фінансовий стан узгоджуються з класами 1, 2, 3 плану рахунків бухгалтерського обліку (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Зв'язок плану рахунків та активу звіту про фінансовий стан

План рахунків бухгалтерського обліку		Актив звіту про фінансовий стан	
Клас 1	Необоротні активи	Розділ 1 (Актив)	Необоротні активи
Клас 2	Запаси	Розділ 3 (Актив)	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
		Розділ 2 (Актив)	Оборотні активи
Клас 3	Кошти, розрахунки та інші активи		

Актив звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» містить ресурси, майно господарюючого суб'єкта за ступенем ліквідності. Відповідно спочатку подаються ті активи, які є менш ліквідними, а далі ліквідність зростає. І найбільш ліквідними виступають грошові кошти. Відповідно до цього актив звіту про фінансовий стан досліджуваного господарюючого суб'єкта формується з трьох розділів, які подано на рис. 2.2. Тобто даний підхід дозволяє систематизувати та надавати інформацію про активи в порядку їхньої ліквідності, починаючи від менш ліквідних та закінчуючи найбільш ліквідними активами.

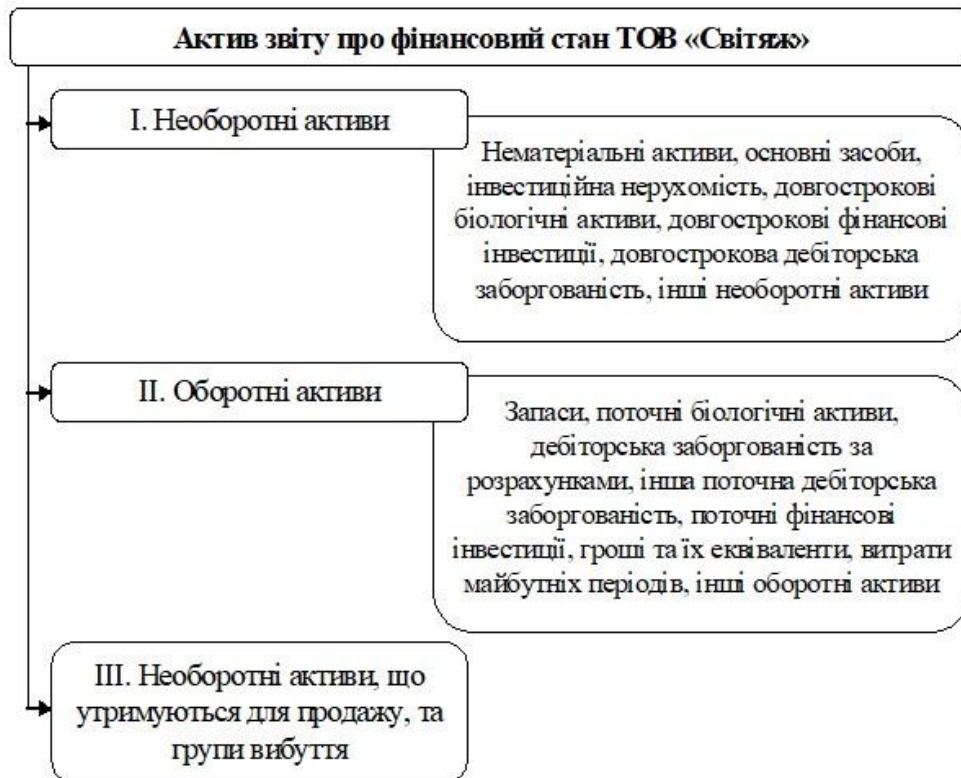

Рис. 2.2. Елементи активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світязь»

Елементом, згідно якого відображають активи у звіті про фінансовий стан, є стаття. Ця одиниця має відповідати критеріям, що визначені НП(С)БО 1. Зокрема інформаційні дані у статтях мають бути суттєвими і їх оцінка достовірно визначеною [32].

Основними даними для подання інформації у статтях активу звіту про фінансовий стан виступають дані з синтетичних рахунків. Ці дані повинні базуватись на основі даних у первинних документах, що підтверджують дані на рахунках. Важливо відзначити, що точність та достовірність цих даних надає надійну основу для аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Розділ I активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світязь» розкриває інформаційні дані про первісну, залишкову вартості та знос/амортизацію основних засобів, нематеріальних активів, інвестиційну нерухомість, незавершені капітальні інвестиції при їх наявності у звітному періоді (рис. 2.3).

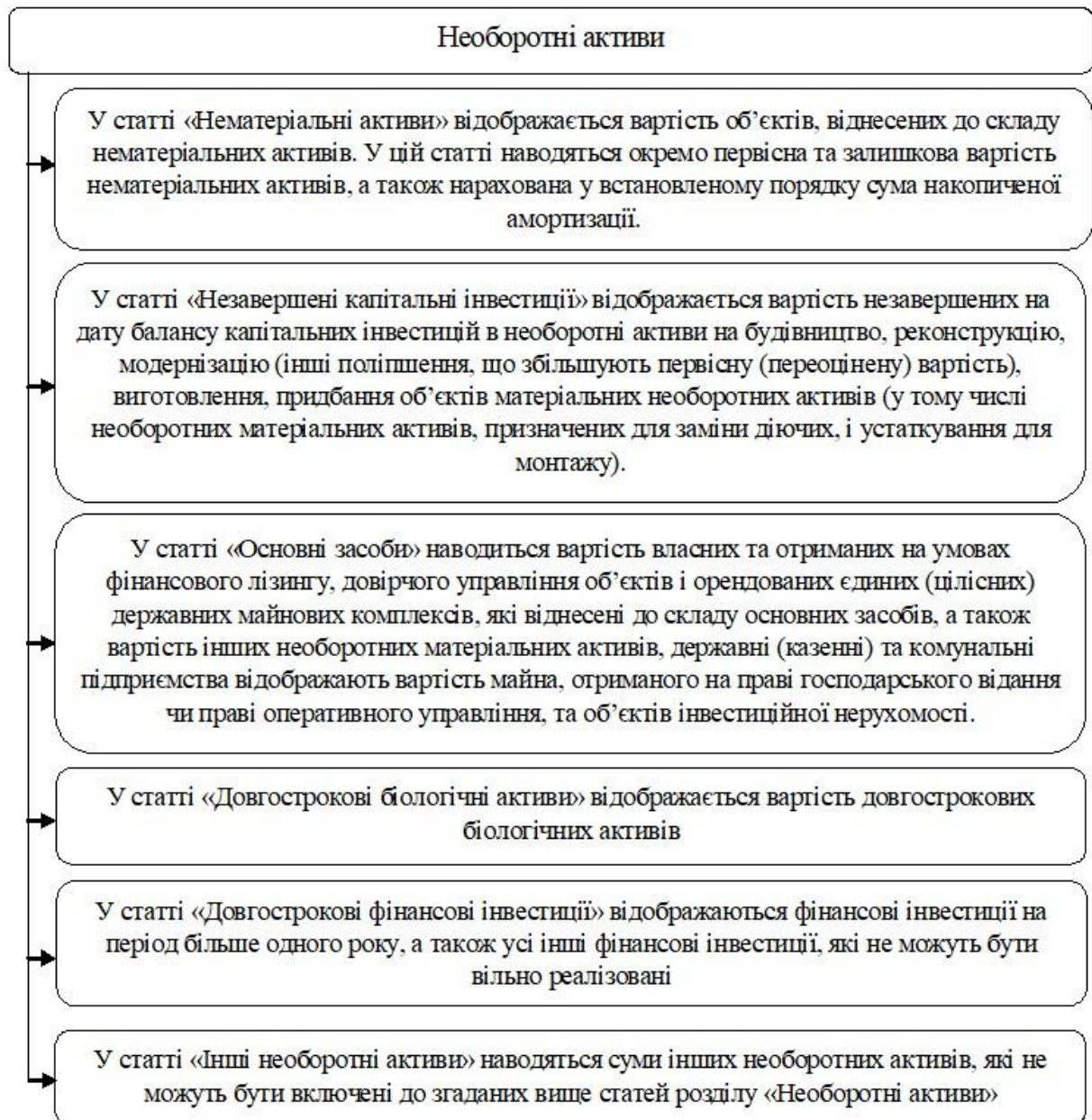

Рис. 2.3. Складові елементи розділу I активу звіту про фінансовий стан

Наведені складові розділу I активу звіту про фінансовий стан відображаються в рядках за кодом від 1000 до 1090. Цей розподіл надає систематизовану структуру для ефективного аналізу необоротних активів та їхнього впливу на фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Заповнення цього розділу потребує даних по залишку синтетичних рахунків класу 1 (сальдо по дебету, крім рахунку 13) (табл. 2.2). Дані беруть із зведених даних обліку.

Таблиця 2.2

**Алгоритм заповнення розділу I активу звіту про фінансовий стан
досліджуваного підприємства**

Стаття	Код рядка	Вихідні дані
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:	1000	Рядок 1000 = Рядок 1001 – Рядок 1002
первісна вартість	1001	Сальдо Дт 12
накопичена амортизація	1002	Сальдо Кт 133
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Сальдо Дт 15
Основні засоби:	1010	Рядок 1010 = Рядок 1011 – Рядок 1012
первісна вартість	1011	Сальдо Дт 10, 11
знос	1012	Сальдо Кт 131, 132
Довгострокові біологічні активи	1020	Сальдо Дт 161, 163, 165
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Сальдо Дт 141, 142, 143
Інші необоротні активи	1090	У статті відносять вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю.
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1000, 1005, 1010, 1020, 1030, 1090.

Розділ II активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» представляє інформаційні дані про наступні складові оборотних активів (рис. 2.4):

- елементи запасів;
- розрахунки з дебіторами щодо товарів, робіт, послуг;
- розрахунки з бюджетом щодо дебіторської заборгованості;
- інші види розрахунків з дебіторами;
- фінансові інвестиції в поточному періоді;
- грошові кошти та еквіваленти;
- витрати, що відносяться до майбутніх періодів тощо.

Ця детальна структура оборотних активів сприяє вивченню та аналізу різних аспектів фінансового стану підприємства.

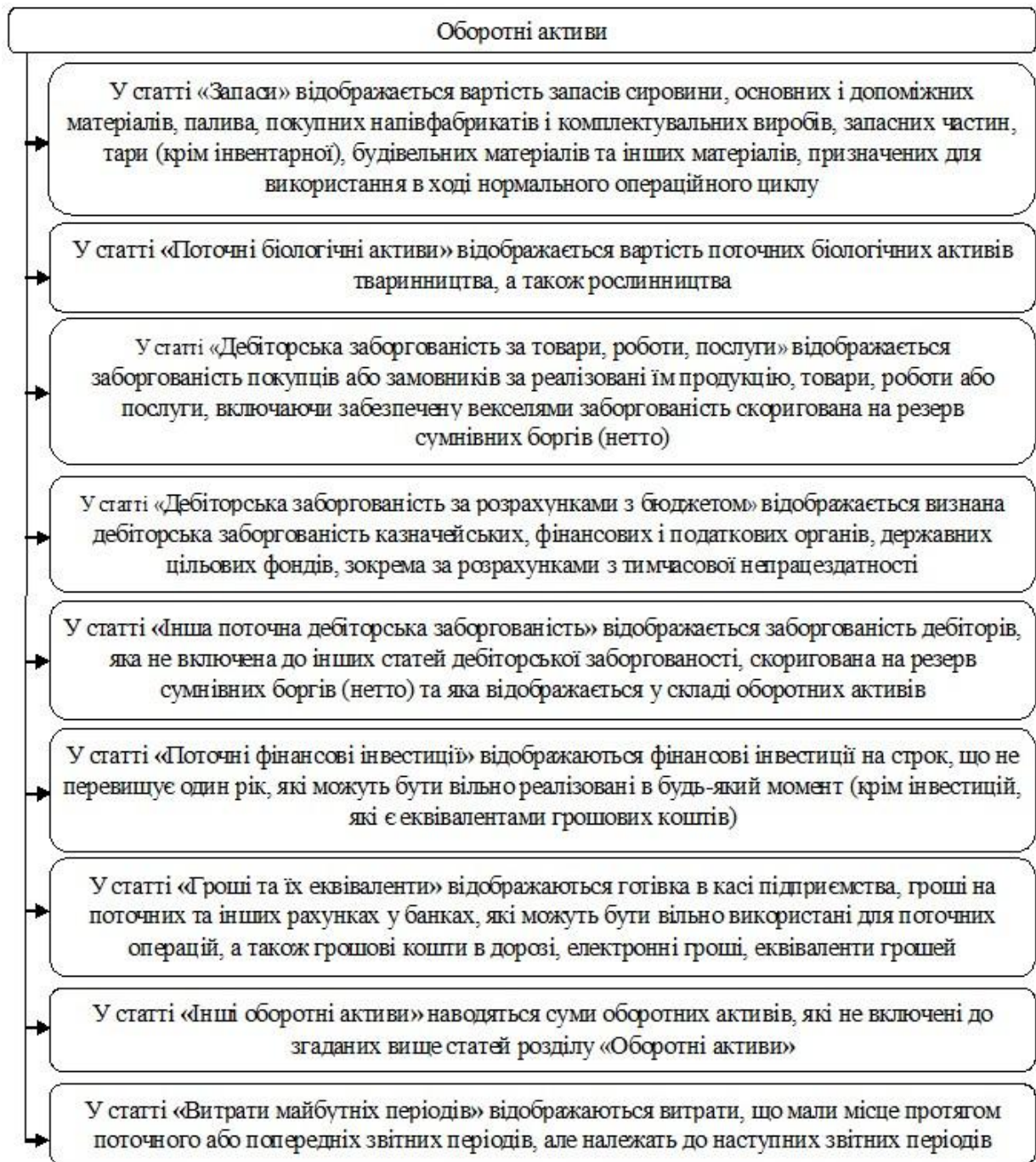

Рис. 2.4. Складові розділу II активу звіту про фінансовий стан

Наведені складові розділу II активу звіту про фінансовий стан відображаються в рядках за кодом від 1100 до 1180.

Заповнення цього розділу потребує даних по залишку синтетичних рахунків класу 2 (сальдо по дебету, крім рахунку 29) (табл. 2.3). Дані беруть із зведених даних обліку.

Таблиця 2.3

Алгоритм заповнення розділу II активу звіту про фінансовий стан

Стаття	Код рядка	Вихідні дані
II. Оборотні активи		
Запаси	1100	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26 та 27, 28 (згорнуте сальдо без урахування субрахунку 286).
Поточні біологічні активи	1110	Сальдо Дт 21
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Сальдо Дт 36 мінус сальдо Кт 38 (у частині, що стосується заборгованості затовари, роботи, послуги).
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Сальдо Дт 641 і 642
— у тому числі з податку на прибуток	1136	Сальдо Дт 64 (субрахунок податку на прибуток)
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сальдо Дт 372, 374, 375, 376, Дт 377, 378, 65
Поточні фінансові інвестиції	1160	Сальдо Дт 352
Гроші та їх еквіваленти	1165	Сальдо Дт 30, 31, 313, 333, 335, 351
Витрати майбутніх періодів	1170	Сальдо Дт 39
Інші оборотні активи	1190	Сальдо Дт 331, 332, 643, 644
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100, 1110, 1125, 1135, 1155, 1160, 1165, 1170, 1190.

Інформаційні дані щодо необоротних активів, які господарюючий суб'єкт утримує з метою продажу, відображаються у розділі III активу звіту про фінансовий стан у рядку 1200.

Для вдосконалення порядку формування активу звіту про фінансовий стан підприємства та забезпечення ефективного збору та обробки фінансової інформації, можна розглянути впровадження інтегрованих інформаційних систем, які автоматизують процеси обліку та забезпечують швидкий доступ до необхідної інформації для складання звіту про фінансовий стан. Використання сучасних технологій також сприятиме уніфікації та стандартизації даних, що покращить точність та однорідність звіту.

Для підвищення прозорості та зручності для зацікавлених сторін у формуванні активу звіту про фінансовий стан можна розглянути можливість розширення інформаційних розділів, включаючи додаткові коментарі, пояснення та аналітичні дані щодо різних позицій активу. Деталізація звіту про фінансовий стан, така як розкриття конкретних видів активів чи їх груп,

може забезпечити більш повний огляд фінансового стану підприємства і задовольнити інформаційні потреби зацікавлених сторін.

2.2. Підходи до формування пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Пасив звіту про фінансовий стан містить власний капітал та зобов'язання довгострокового та короткострокового плану. Наявність таких складових визначено юридичним значенням. Оскільки згідно чинного законодавства у випадку можливої ліквідації господарюючого суб'єкта спочатку має відбуватися погашення зобов'язань перед кредиторами в визначеній законодавством черговості [4]. Далі при наявності майна відбувається повернення вкладеного капіталу засновникам господарюючого суб'єкта.

Визнання зобов'язань розкрито в НП(С)БО 11. Зокрема зобов'язання потрібно відображати в обліковій системі за умови можливості їх достовірної оцінки та ймовірності, що в результаті їх погашення в господарюючого суб'єкта зменшаться економічні вигоди [33]. До умов визнання зобов'язань можна доповнити наступні: ідентифікація суб'єктів кредиторської заборгованості; визнання господарюючим суб'єктом обов'язку погашення своїх зобов'язань; реальність існування в теперішньому часі; є результатом минулих подій; строк погашення чітко визначений документально; мають бути погашені обов'язково.

НП(С)БО 11 визначає види вартостей зобов'язань для відображення у звіті про фінансовий стан господарюючого суб'єкта [33]. Для поточних зобов'язань застосовується сума погашення. Остання являє собою недисконтовану суму грошових коштів чи їх еквівалентну форму, яку очікують оплатити в якості погашення зобов'язання під час звичайної діяльності. Тобто поточні зобов'язання розглядають для оплати протягом

короткого періоду часу, тому відображаються за номіналом при незначній величині дисконту.

Для довгострокових ж зобов'язань використовують теперішню вартість, оскільки відбувається зміна вартості грошових коштів в часі в результаті інфляції/дефляції, ймовірності невиконання зобов'язань. Фактично теперішньою вартості виступає дисконтована сума платежів, яка буде оплачена в майбутньому і яка буде необхідною під час оплати зобов'язання під час звичайної діяльності.

Основні вимоги щодо форми та складу статей звіту про фінансовий стан, а також особливостей заповнення форми визначаються НП(С)БО 25 [34]. Даний нормативний документ встановлює відображення пасивів у звіті про фінансовий стан за зменшенням терміну їх погашення. При цьому відбувається узгодження складових пасиву звіту про фінансовий стан із класами 4, 5, 6 плану рахунків бухгалтерського обліку (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Зв'язок плану рахунків та пасиву звіту про фінансовий стан

План рахунків бухгалтерського обліку		Пасив звіту про фінансовий стан	
Клас 4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	Розділ 1 (Пасив)	Власний капітал
Клас 5	Довгострокові зобов'язання	Розділ 2 (Пасив)	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення
Клас 6	Поточні зобов'язання	Розділ 3 (Пасив)	Поточні зобов'язання
		Розділ 4 (Пасив)	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Пасив звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» передбачає відображення складових із врахуванням зменшення терміну їх погашення. Тобто спочатку відображається власний капітал. Термін повернення власникам передбачається після погашення довгострокових та поточних зобов'язань. Саме останні є першими, які потрібно погашати господарюючому суб'єкту при наявності вільних грошових коштів. Враховуючи це, пасив звіту про фінансовий стан досліджуваного господарюючого суб'єкта формується з чотирьох розділів, які подано на рис. 2.5.

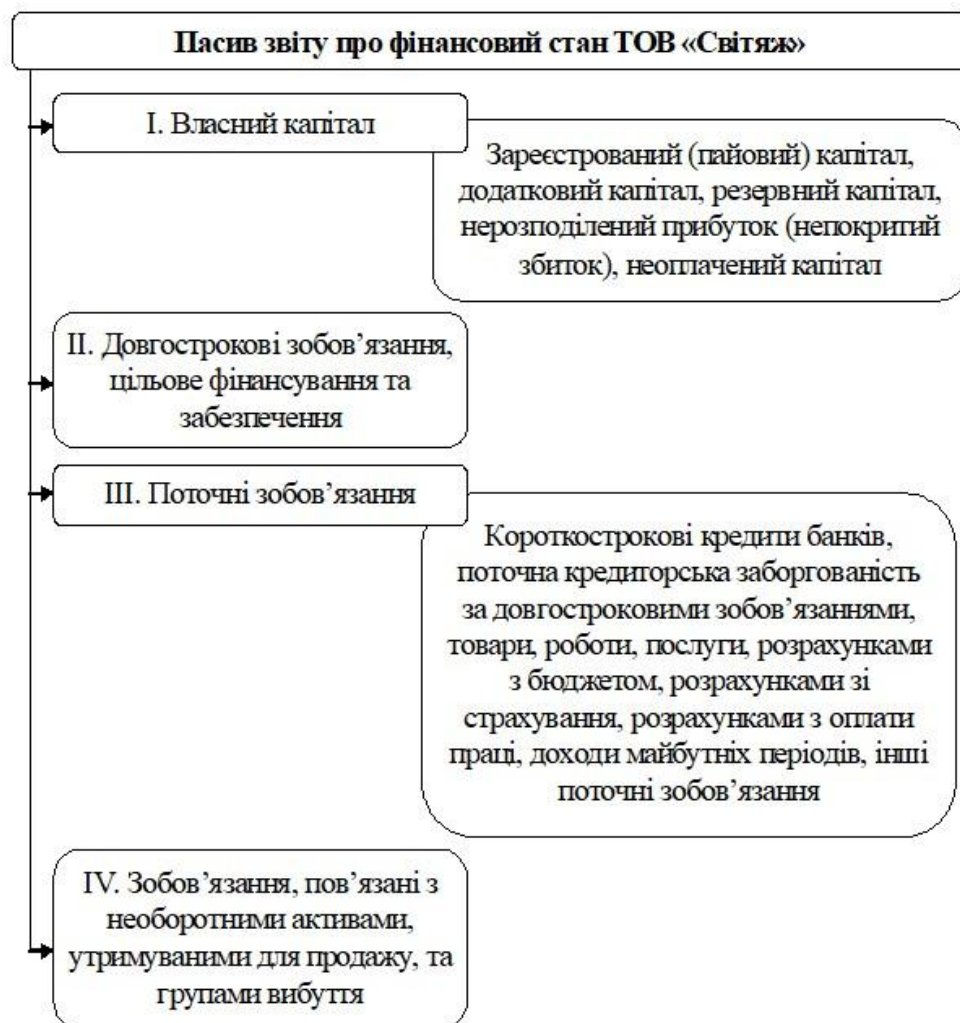

Рис. 2.5. Елементи пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Для подання облікових даних щодо складових пасиву звіту про фінансовий стан служить стаття. Вимоги щодо подання даних у статтях

визначено НП(С)БО 1. Відповідно дані у статтях пасиву повинні бути суттєвими і достовірно оціненими [32].

Заповнення статей пасиву звіту про фінансовий стан потребують інформаційних даних із синтетичних рахунків. Останні повинні бути підтверджені достовірними даними з первинних документів.

Розділ 1 пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» відображає інформаційні дані щодо власного капіталу в розрізі складових елементів (рис. 2.6).

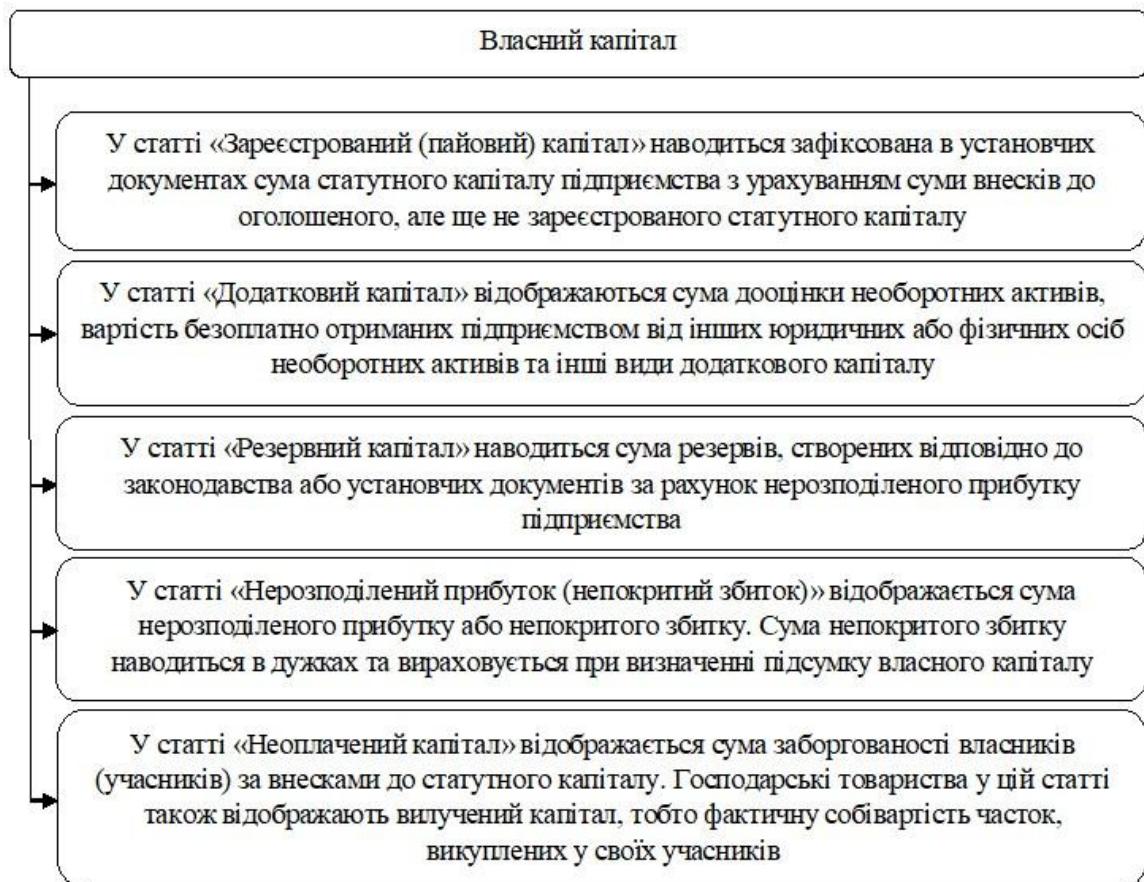

Рис. 2.6. Складові розділу I пасиву звіту про фінансовий стан

Елементи власного капіталу ТОВ «Світяж» відображаються відповідно структури у рядках 1400-1425. Заповнення даних статей передбачає використання досліджуваним підприємством кінцевих залишків по рахунках класу 4 плану рахунків.

Порядок заповнення I розділу пасиву звіту про фінансовий стан подано в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Алгоритм заповнення розділу I пасиву звіту про фінансовий стан
досліджуваного підприємства**

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо Кт 40 мінус Кт 404
Додатковий капітал	1410	Сальдо Кт 41
Резервний капітал	1415	Сальдо Кт 42
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо Кт 441 або (Дт 442)
Неоплачений капітал	1425	Сальдо Дт 46
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1410, 1415, ± 1420 – 1425

Розділ II пасиву звіту про фінансовий стан містить інформаційні дані про суми заборгованостей господарюючого суб'єкта по кредитах перед банківськими установами терміном більше 12 місяців, довгострокових заборгованостей по зобов'язаннях щодо залучених позикових коштів від інших кредитних установ та по інших довгострокових зобов'язаннях. Крім цього, розділ розкриває рух цільового фінансування та цільових надходжень, які господарюючий суб'єкт отримує як з бюджету, так і з інших джерел. Формування забезпечень в напрямку виплат відпусток, покриття зобов'язань по гарантіях та ін., тобто наступних витрат і платежів, входять також в розділ II пасиву звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта. Відображення відбувається у рядку 1595 з використанням облікових даних досліджуваного підприємства по кредиту рахунків класу 4 і 5.

Поточні види зобов'язань господарюючого суб'єкта подаються у III розділі пасиву звіту про фінансовий стан (рис. 2.7).

Зокрема сюди відносяться зобов'язання, терміном погашення до 1 року або операційного циклу:

- по кредитах;

- поточній кредиторській заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями;
- по розрахунках перед бюджетом;
- розрахунках за товари, роботи, послуги;
- по оплаті праці;
- соціальному страхуванню;
- доходи майбутніх періодів тощо.

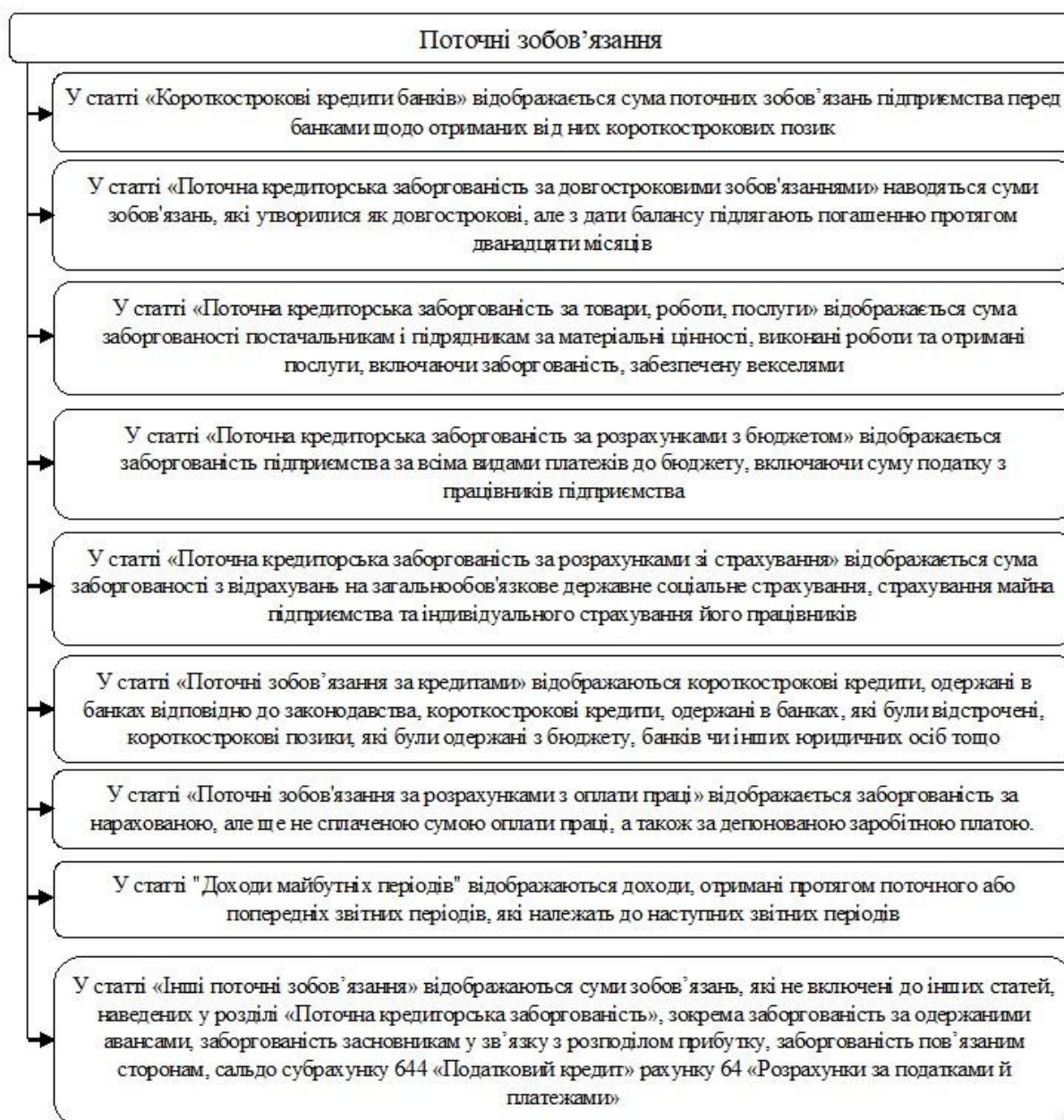

Рис. 2.7 Складові розділу II пасиву звіту про фінансовий стан

Для їх відображення потрібно заповнити рядки 1600-1690 в розрізі окремих статей. Дані для заповнення вказаних рядків досліджуване підприємство отримує по кредиту рахунків класу 6.

Отримання інформації з кредиту рахунків класу 6 визначається як ключовий етап процесу формування даного розділу звіту про фінансовий стан, який сприяє детальному відображенню руху поточних зобов'язань у звіті про фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Порядок заповнення II розділу пасиву звіту про фінансовий стан розкрито в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Алгоритм заповнення розділу II пасиву звіту про фінансовий стан досліджуваного підприємства

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані
Короткострокові кредити банків	1600	Сальдо Кт 31 (овердрафт), 60
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сальдо Кт 611
товари, роботи, послуги	1615	Сальдо Кт 63 + Сальдо Кт 62
розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо Кт 641, 642
у тому числі з податку на прибуток	1621	Сальдо Кт 641/податок на прибуток
розрахунками зі страхування	1625	Сальдо Кт 65
розрахунками з оплати праці	1630	Сальдо Кт 66
Доходи майбутніх періодів	1665	Сальдо Кт 69
Інші поточні зобов'язання	1690	Сальдо Кт 681, 67, 644
Усього за розділом III	1595	Сума рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690

Інформаційні дані щодо зобов'язань по необоротних активів, які господарюючий суб'єкт утримує з метою продажу, відображаються у розділі IV пасиву звіту про фінансовий стан стан у рядку 1700.

Для удосконалення процесу формування пасиву процесу формування пасиву у звіті про фінансовий стан та забезпечення ефективного збору та обробки фінансової інформації, можливе впровадження інтегрованих інформаційних систем. Ці системи автоматизують облікові процеси та гарантують швидкий доступ до необхідної інформації для складання звіту. Використання сучасних технологій також сприятиме уніфікації та стандартизації даних, що покращить точність та однорідність звіту.

Щоб зробити формування пасиву звіту про фінансовий стан більш зрозумілим та зручним для зацікавлених сторін, розглядається можливість розширення інформаційних розділів, включаючи додаткові коментарі, пояснення та аналітичні дані щодо різних елементів пасиву. Деталізація звіту, така як розкриття конкретних видів пасивів чи їх груп, може забезпечити більш повний огляд фінансового стану підприємства та відповідати інформаційним потребам зацікавлених сторін.

2.3. Перевірка звіту про фінансовий стан підприємства

Завершальний етап облікового процесу являє собою формування фінансової звітності. Це регламентується чинним законодавством країни та нормативними документами з питань обліку. Отримання користувачами правдивої, неупередженої та в повній мірі інформації в напрямку прийняття рішень є основною метою формування фінансової звітності [32; 45].

Згідно мети формування фінансової звітності можна зазначити, що звіт про фінансовий стан визначається в якості основного джерела інформаційних даних щодо фінансового та майнового стану господарюючого суб'єкта на певну звітну дату.

В організаційному плані перевірка звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта потребує виконання наступних етапів:

- 1) планування – визначається перевірка звіту про фінансовий стан в тактичному та стратегічному плані, терміни та обсяги перевірки;
- 2) вивчення – відбувається попередній огляд звіту про фінансовий стан та дається оцінка стану його підготовки;
- 3) оцінювання – необхідність отримання якомога більше інформації щодо звіту про фінансовий стан для його аналізування та оцінювання в напрямку подальшого формування обґрунтованої думки у перевіряючого;

- 4) встановлення достовірності – висловлення думки щодо підтвердження достовірності звіту про фінансовий стан і впевненості у відсутності суттєвих викривлень та помилок у звіті;
- 5) звітування – формування думки про достовірність відображення у звіті про фінансовий стан активів, зобов'язань, власного капіталу господарюючого суб'єкта.

При перевірці правильності складання звіту про фінансовий стан потрібно встановити відповідність його формування основним принципам (рис. 2.8).

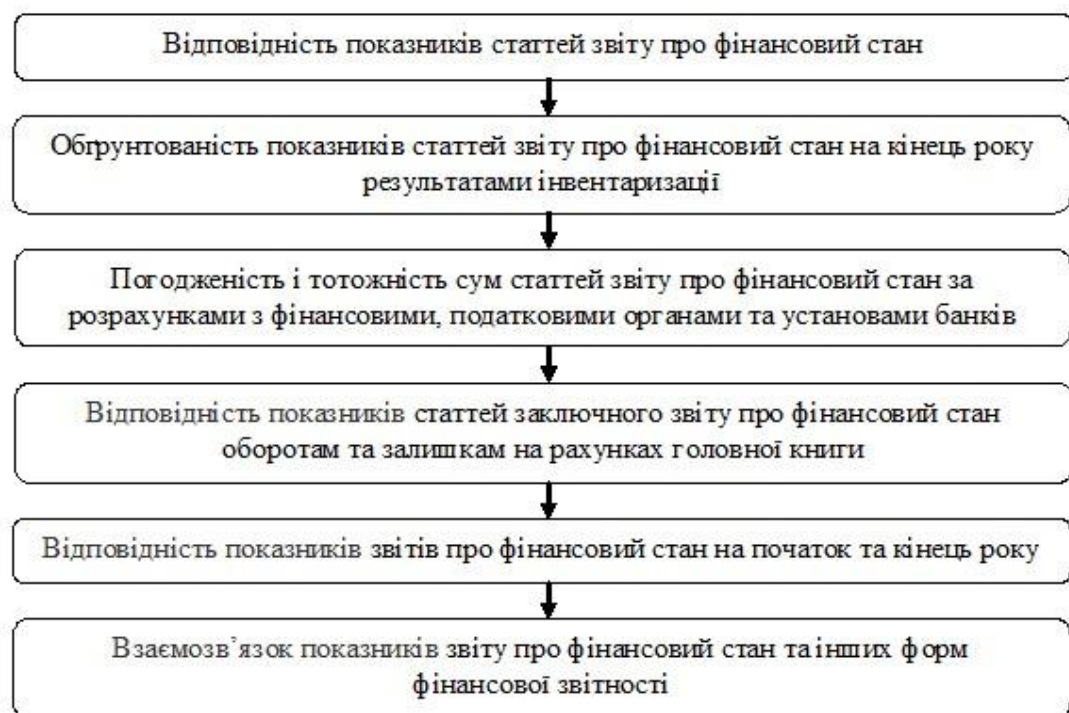

Рис. 2.8. Основні принципи перевірки звіту про фінансовий стан ТОВ «Світязь»

Початкові дані статей звіту про фінансовий стан мають бути відповідними даним у попередньому періоді. Якщо відбулися зміни, потрібні пояснення причин таких змін. Складання звіту про фінансовий стан передбачає проведення інвентаризації активів та пасивів – це обов'язкова умова його складання. Особливу увагу потрібно приділяти відповідності сум по розрахунках з фінансовими, податковими органами, установами банків у звіті випискам банків та наявності погодження з наведеними установами.

Важливим принципом є обов'язковість звірки даних по оборотах та залишків по рахунках при складанні звіту про фінансовий стан на кінець року. Тому потрібно виявляти відповідність оборотів та залишків по рахунках головній книзі. Необхідно дотримуватися методики формування статей звіту про фінансовий стан на початок та кінець періоду з метою забезпечення їх зіставності.

Важливим принципом є також взаємозв'язок звіту про фінансовий стан з іншими формами звітності [26]. Це дає можливість підтвердити достовірність звіту про фінансовий стан досліджуваного підприємства (рис. 2.9).

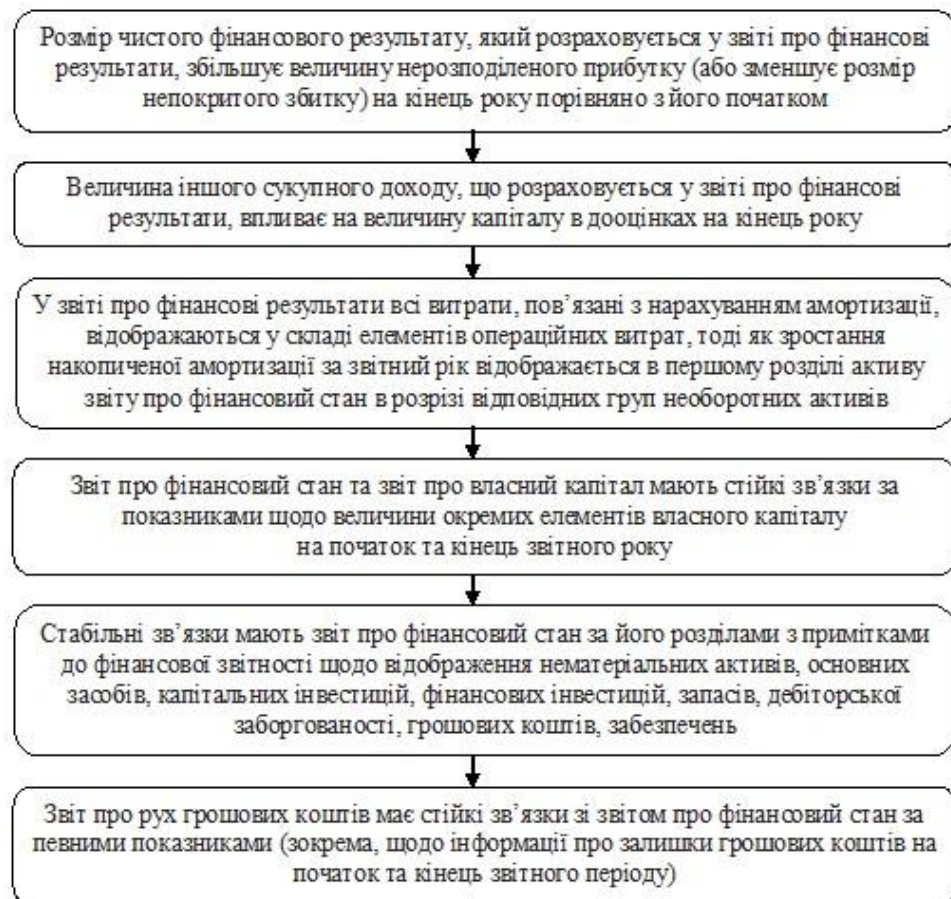

Рис. 2.9. Взаємозв'язок звіту про фінансовий стан з іншими формами звітності ТОВ «Світяж»

Проведення перевірки звіту про фінансовий стан передбачає використання певних процедур [48]. Зокрема найбільш використовуваними є процедури, що подані на рис. 2.10.

Рис. 2.10. Процедури перевірки звіту про фінансовий стан

Зупинимось більш детально на перевірці складових звіту про фінансовий стан в розрізі активу та пасиву (табл. 2.7 і 2.8).

В процесі перевірки активу звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта можна виявити порушення щодо невірного нарахування амортизації, переоцінки об'єктів необоротних активів та їх облікового відображення, відсутності інформації щодо зміни первісної вартості та суми зносу необоротних активів в аналітичному обліку, невірного відображення витрат, пов'язаних з підтриманням об'єктів у робочому стані та з модернізацією, реконструкцією, дообладнанням тощо.

Порушення щодо перевірки оборотних активів можуть стосуватись питань невірного заповнення первинних та зведених документів, визначення вартості запасів, неповного оприбуткування запасів, невідповідності платіжних документів та банківської виписки, нестач, крадіжок ТМЦ, невідповідності звітів матеріально відповідальних осіб з первинними документами тощо.

Таблиця 2.7

Алгоритм перевірки активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Розділ активу звіту про фінансовий стан	Джерела інформації	Аудиторські процедури
I розділ активу «Необоротні активи»	Наказ про облікову політику (інформація щодо обліку основних засобів); первинні документи з обліку основних засобів; інвентаризаційні документи; розпорядчі документи керівника компанії щодо введення об'єктів основних засобів в експлуатацію; контракти, угоди про оренду, страхові поліси; кошториси й плани ремонтів основних засобів; розрахунки амортизації; облікові реєстри синтетичного обліку необоротних активів (відомості, журнали, книги); рахунки Головної книги, призначені для обліку необоротних активів та їх зносу; документація внутрішнього аудитора щодо необоротних активів; відповіді на запит від постачальників о. з. тощо.	Перевірка наявності документації на придбання (виготовлення), продаж (передачу) об'єктів основних засобів; перевірка документального оформлення відображення в обліку результатів інвентаризації основних засобів; перевірка відповідності критеріям визнання основних засобів згідно з П(С)БО 7; перевірка фактів відображення в обліку витрат на проведення ремонту, реконструкції, модернізації; перевірка фактів відображення в обліку результатів переоцінок основних засобів (первісної, подальшої); перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів; перевірка вчасності відображення в обліку вибуття основних засобів; збірка відомостей реєстрів обліку основних засобів з відомостями Головної книги, складання документа виявлених порушень під час вивчення документів, операцій та записів.
II розділ активу балансу «Оборотні активи»	Наказ про облікову політику; первинні документи з обліку запасів (прибутковий ордер; довіреність; акт про приймання матеріалів; лімітно-забірна картка; накладна-вимога на відпуск матеріалів; акт на списання МШП; рахунок-фактура; товарно-транспортна накладна; відомість про брак тощо); первинні та накопичувальні документи з обліку грошових коштів (прибутковий касовий ордер, видатковий касовий ордер, журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, касова книга, грошовий чек, оголошення на внесення готівки, платіжна відомість, розрахунково-платіжна відомість, платіжне доручення, виписка з банку); картка складського обліку матеріалів; договори купівлі-продажу запасів, супровідні документи; договори (угоди) з банком про відкриття рахунків; договори на поставку продукції, надання послуг; облікові реєстри тощо.	Перевірка правильності строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку результатів проведення інвентаризації ТМЦ; зустрічна перевірка даних договору, документів на оплату, прибуткових накладних, інших супровідних документів з даними, відображеними в бухгалтерському обліку; перевірка документального оформлення та відображення в обліку результатів переоцінки ТМЦ; перевірка документального оформлення, відображення в обліку та незмінності методу оцінювання вибуття запасів; перевірка присутності всіх прибуткових та видаткових документів; перевірка підсумків у платіжних відомостях; перевірка цільового використання коштів, отриманих з банку; перевірка дотримання ліміту залишку в касі; перевірка відповідності залишків по синтетичних та аналітичних реєстрах обліку коштів; перевірка правильності включення дебіторської заборгованості до складу сумнівної чи безнадійної; звіряння залишків по рахунках за даними Головної книги та реєстрів бухгалтерського обліку тощо.

При перевірці пасиву звіту про фінансовий стан також можуть бути виявлені порушення. Порушення щодо власного капіталу можуть стосуватись невідповідності рахунку 40 із установчими документами, неправомірне збільшення статутного капіталу без дотримання чинного законодавства, неповне формування статутного капіталу засновниками, відсутності оригіналів необхідних документів тощо.

Перевірка зобов'язань та забезпечень у звіті про фінансовий стан може виявити порушення щодо договірної дисципліни, неналежного облікового відображення операцій по зобов'язаннях та забезпеченнях, несвоєчасних розрахунків із контрагентами, по податках та обов'язкових платежах, недотримання законодавства при розрахунках із працівниками

господарюючого суб'єкта, невірною облікового відображення витрат на оплату праці тощо.

Таблиця 2.8

Алгоритм перевірки пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Розділ пасиву звіту про фінансовий стан	Джерела інформації	Аудиторські процедури
I розділ пасиву балансу «Власний капітал»	Установчі документи, документи, що підтверджують право власності на майно, яке є внеском до статутного капіталу, свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність; витяги з протоколів зборів акціонерів; ліцензії на здійснення окремих видів діяльності; журнали реєстрації виданих доручень і повноважень під час реєстрації, перереєстрації, ліквідації, реорганізації компанії; наказ про облікову політику компанії; первинні документи з обліку власного капіталу; реєстри синтетичного та аналітичного обліку по рахунках щодо власного капіталу тощо.	Аналіз статуту суб'єкта господарювання, зокрема визначення юридичного статусу, мети й предмета діяльності; прав та обов'язків акціонерів; розміру статутного капіталу; умов про категорії акцій, що випускаються, та їхню номінальну кількість і вартість; умов збільшення або зменшення статутного капіталу; прав, привілеїв та обмежень, пов'язаних з акціями; акцій, що належать товариству, його дочірнім та асоційованим підприємствам, своєчасності та повноти внесення часток до статутного капіталу; часу останніх внесень до статуту суб'єкта господарювання. Звірення залишку власного капіталу за відомостями Головної книги з даними в облікових реєстрах; встановлення відповідності розміру статутного капіталу в установчих документах та законодавстві; документальна перевірка операцій щодо утворення статутного капіталу за установчими документами.
II та III розділи пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» та «Поточні зобов'язання і забезпечення»	Наказ про облікову політику підприємства; кредитні договори (угоди) та додатки до них; первинні документи з обліку одержання, використання й повернення довгострокових і поточних кредитів банків; документи на постачання матеріальних цінностей, виконання робіт і надання послуг; первинні документи щодо обліку розрахунків; первинні документи з обліку праці та її оплати; розрахунково-платіжні відомості, зведені відомості нарахування оплати праці за складом та категоріями працівників, особові рахунки, реєстр депонованої заробітної плати, реєстр авансових виплат працівникам; акти інвентаризації розрахунків; облікові реєстри по рахунках; Головна книга; дані внутрішнього контролю та інші документи, що узагальнюють результати контролю.	Перевірка відповідності облікової політики щодо операцій з отримання, використання й погашення позик банків, а також щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками нормам законодавства; перевірка наявності та достеменності кредитних угод, договорів купівлі-продажу; перевірка правильності відображення в обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками; зустрічна перевірка відомостей договору, документів на оплату та інших супровідних документів з даними, відображеними в аналітичному та синтетичному обліку; перевірка безпомилковості оформлення первинного обліку особового складу та використання робочого часу; перевірка повноти та своєчасності утримання ПДФО, ВЗ та ЄСВ; перевірка підсумків у платіжних відомостях; перевірка повноти та строків здачі депонованої зарплати в банк; перевірка безпомилковості відображення в обліку операцій з оплати праці; звірка залишків по рахунках за відомостями Головної книги із залишками в облікових реєстрах тощо.

Важливо відмітити, що при перевірці звіту про фінансовий стан доцільно проводити формальну перевірку, аналітичну перевірку та перевірку по суті. Візуальна перевірка дозволяє встановити чи заповнені усі реквізити звіту, виявити недозволені виправлення та підчистки. Метою аналітичної перевірки є оцінювання звіту про фінансовий стан з використанням абсолютних та відносних показників для визначення фінансового стану господарюючого суб'єкта.

В процесі перевірки звіту про фінансовий стан затрачаються значні ресурси, тобто тривалість перевірки досить об'ємна в часі, затрати людських

і грошових ресурсів також є значні [49]. Тому важливим є застосування автоматизованого процесу проведення перевірки звіту про фінансовий стан з використанням сучасного програмного забезпечення.

Висновки до розділу 2

Методично-організаційні підходи до формування та перевірки звіту про фінансовий стан є ключовими для забезпечення точності, достовірності та інформативності фінансової звітності підприємства. Важливо використовувати стандарти бухгалтерського обліку при формуванні звіту про фінансовий стан. Це сприяє систематизації та однозначності у веденні бухгалтерського обліку. Звіт про фінансовий стан повинен бути складений таким чином, щоб бути зрозумілим для різних зацікавлених сторін.

Порядок формування активу звіту про фінансовий стан підприємства визначається рядом ключових аспектів, які спрямовані на представлення повної та точної інформації про всі активи, що належать підприємству. Формування активу звіту передбачає визначення та представлення різних компонентів активів, включаючи оборотні та необоротні активи. Це може включати грошові кошти, запаси, нерухомість, обладнання, фінансові інвестиції та інше. Актив звіту формується відповідно до принципів бухгалтерського обліку, таких як принцип історичної вартості, об'єктивності тощо. Це допомагає забезпечити порівнюваність даних. Активи оцінюються на основі ринкової вартості, історичної вартості або інших методів визначення вартості.

Формування пасиву звіту про фінансовий стан підприємства також базується на ряді ключових підходів та принципів бухгалтерського обліку. Пасив звіту включає в себе зобов'язання та власний капітал підприємства. Зобов'язання оцінюються на основі поточної вартості та передбачуваних майбутніх зобов'язань. Формування пасиву вимагає виваженості та

систематичного підходу, щоб надати повну та достовірну інформацію про зобов'язання та власний капітал підприємства.

Перевірка звіту про фінансовий стан підприємства є важливим етапом в управлінні та забезпеченні точності та достовірності фінансової інформації. Це дозволяє забезпечити об'єктивність та достовірність звіту. Під час перевірки визначається, чи дотримується підприємство стандартів бухгалтерського обліку. Оцінюються ризики, пов'язані зі звітом. Це допомагає виявити можливі недоліки у веденні обліку та представленні інформації. Перевірка включає аналіз внутрішнього контролю, який забезпечує надійність звіту. Перевірка допомагає підвищити довіру зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та інші, до інформації, що представлена підприємством.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ТОВ «СВІТЯЖ»

3.1. Аналізування динаміки та структури звіту про фінансовий стан

Першочерговим етапом вивчення фінансового становища господарюючого суб'єкта є проведення аналізу фінансової звітності [31].

Цей процес включає в себе наступні напрями:

1. Попереднє (загальне) оцінювання фінансового становища господарюючого суб'єкта.
2. Аналізування ліквідності звіту про фінансовий стан.
3. Аналізування фінансових результатів підприємства.
4. Аналізування оборотності оборотних коштів.
5. Аналізування прибутковості господарюючого суб'єкта.
6. Аналізування рівня самофінансування.

Загальне оцінювання фінансового становища господарюючого суб'єкта здійснюється з допомогою «читання балансу». Тобто вивчаються підсумки діяльності господарюючого суб'єкта та його фінансове становище. Такий напрям аналізування передбачає:

- встановлення статей звіту про фінансовий стан, які мають позитивне та негативне значення;
- оцінювання змін валюти звіту про фінансовий стан впродовж аналізованого періоду;
- оцінювання динаміки та структури звіту про фінансовий стан.

Відповідно статті з позитивними значеннями – це статті, залишки за якими у випадку зростання позитивно оцінюються (грошові кошти, поточні незавершене виробництво, фінансові інвестиції).

Статті з негативним значенням можуть свідчити про незадовільну діяльність господарюючого суб'єкта (непокритий збиток, неоплачений капітал, вилучений капітал) або ж про недоліки у роботі господарюючого суб'єкта (прострочені дебіторська та кредиторська заборгованості, відстрочені податкові зобов'язання, поточні зобов'язання з оплати праці у випадку їх перевищення середньомісячного фонду заробітної плати).

Вміння читати звіт про фінансовий стан передбачає знання змісту кожної його статті, способу її оцінювання, взаємозв'язку з інними статтями, якісної характеристики.

Вміння читати звіт про фінансовий стан є важливою професійною характеристикою аналітика. Це дає йому здатність формування прогнозних звітів про фінансовий стан та управління важливих фінансових параметрів господарюючого суб'єкта. Крім цього, допомагає фінансовому аналітику формувати вірну думку про фінансове становище та господарську діяльність господарюючого суб'єкта [1; 11].

Початкове ознайомлення звіту про фінансовий стан з метою загального оцінювання фінансового стану проводяться горизонтальний та вертикальний аналіз.

Горизонтальний аналіз є методом аналізування звіту про фінансовий стан з метою відстеження змін відповідних статей впродовж певного періоду часу. Даний аналіз використовується для оцінювання трендових ситуацій, що дає можливість користувачам звітності дослідити тенденції та закономірності розвитку господарюючого суб'єкта.

Для проведення горизонтального аналізу використовуються абсолютні та відносні показники динаміки. Відповідно формується зведена аналітична таблиця для горизонтального аналізу, яка містить дані про показники звіту про фінансовий стан в абсолютних значеннях, їх відхилення та темпи росту або ж темпи приросту. При цьому здійснюється порівняння абсолютних відхилень, темпів росту (приросту) з попереднім періодом [31; 50; 52]. Позитивним вважається зростання в активі звіту про фінансовий стан

залишку грошових коштів, основних засобів, нематеріальних активів, поточних фінансових інвестицій, виробничих запасів. Негативною ж динамікою вважається збільшення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості у звіті про фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Горизонтальний аналіз проводиться за різним ступенем деталізації в залежності від цілей фінансового аналітика. Стандартний варіант передбачає аналіз лише за тими статтями, які безпосередньо включаються в процесі розрахунку підсумкових статей звіту про фінансовий стан.

Проведення аналізування динаміки активу та пасиву звіту про фінансовий стан подано в табл. 3.1 і 3.2 на основі даних додатку А.

Таблиця 3.1

**Аналізування динамічних змін активу звіту про фінансовий стан
ТОВ «Світяж»**

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			+/-, тис. грн.	%
Необоротні активи:	87	80	-7	-8,05
– основні засоби	87	80	-7	-8,05
– інші фінансові інвестиції	-	-	-	-
Оборотні активи:	126	140	+14	11,11
– інша поточна дебіторська заборгованість	-	2	+2	-
– поточні фінансові інвестиції	100	100	-	-
– гроші та їх еквіваленти	26	38	+12	46,15
Необоротні активи та групи вибуття	-	-	-	-
Разом	213	220	+7	3,29

Результати аналізування динамічних змін активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» засвідчили про збільшення вартості майна на кінець 2022 року на 7 тис. грн., або на 3,29%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 14 тис. грн., або на 11,11%. В складі оборотних активів найбільше зросли гроші та їх еквіваленти на 12 тис. грн., або на 46,15%. Відповідно необоротні активи зменшились на 7 тис. грн., або на 8,05%.

Таблиця 3.2

**Аналізування динамічних змін пасиву звіту про фінансовий стан
ТОВ «Світяж»**

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			+/-, тис. грн.	%
Власний капітал:	196	194	-2	-1,02
– зареєстрований (пайовий) капітал	180	180	-	-
– резервний капітал	1	2	+1	100,00
– нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	15	12	-3	-20,00
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення:	17	26	+9	52,94
– розрахунками з бюджетом	8	9	+1	12,50
– розрахунками з оплати праці	6	-	-6	-100,00
– інші поточні зобов'язання	3	17	+14	466,67
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-
Разом	213	220	+7	3,29

Дані табл. 3.2 засвідчили про зростання поточних зобов'язань та забезпечень на кінець 2022 р. на 9 тис. грн., або на 52,94%. Це відбулось за рахунок зростання поточних зобов'язань на 14 тис. грн., або на 466,67%. В складі власного капіталу зменшився нерозподілений прибуток на 3 тис. грн., або 20%. Відповідно власний капітал зменшився на кінець 2022 року на 2 тис. грн., або на 1,02%.

Проведення вертикального аналізу передбачає дослідження активу та пасиву звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта в розрізі структурних змін [54]. Цей метод дозволяє оцінити якість активу та пасиву звіту про фінансовий стан в напрямку вивчення співвідношень складових активу та пасиву.

Вертикальний аналіз має за мету розрахунок питомої ваги статей звіту про фінансовий стан в валюті за досліджуваний період, вивчення змін у питомій вазі. Зіставлення структурних змін складових активу та пасиву дозволяє встановити за рахунок яких джерел фінансування відбулись нові надходження та в які активи відбувались надходження. Відповідно позитивною є динаміка зростання частки оборотних активів, що свідчить про формування мобільної структури активів. В пасиві звіту про фінансовий стан позитивним є зростання частки власних джерел фінансування.

Розглянемо структуру активу та пасиву по підсумкових показниках досліджуваного підприємства ТОВ «Світяж» впродовж 2021-2022 рр. (рис. 3.1, 3.2). Як видно з результатів аналізування фінансування активів досліджуване підприємство дотримується політики їх фінансування за рахунок власних джерел. Питома вага власного капіталу у структурі капіталу впродовж 2021-2022 рр. становила відповідно 92,02% і 88,18%. Тобто значну меншу частину в структурі пасиву займали поточні зобов'язання ТОВ «Світяж»: 7,98% в 2021 р. і 11,82% в 2022 р.

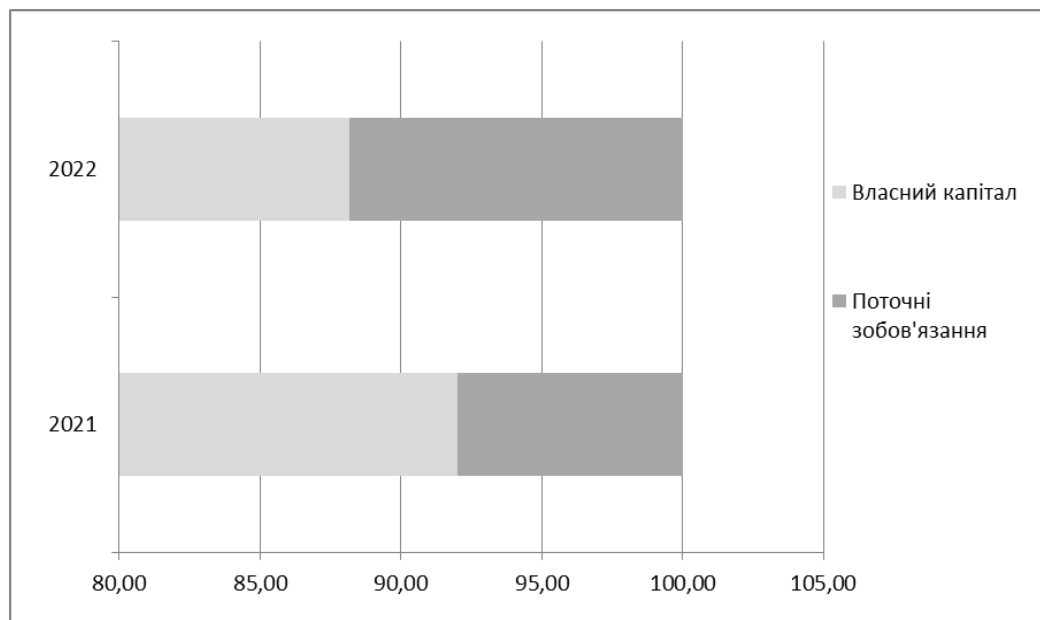
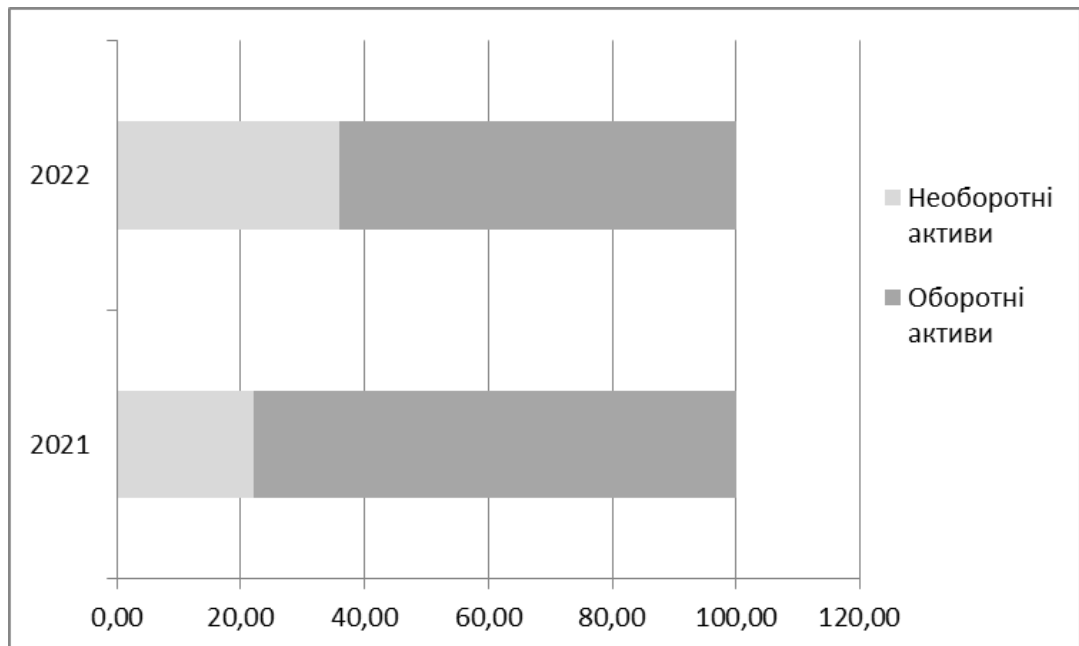

Рис. 3.1. Структура пасиву в розрізі джерел фінансування ТОВ «Світяж» за період 2021-2022 рр., %

**Рис. 3.2. Структура активів ТОВ «Світяж»
за період 2021-2022 рр., %**

Проведення вертикального аналізу щодо структурних змін складових активу та пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» подано в табл. 3.3 і 3.4 на основі даних додатку А.

Таблиця 3.3

Аналізування структурних змін активу ТОВ «Світяж»

Показники	Питома вага, %		Відхилення, пунктів структури
	2021 рік	2022 рік	
Необоротні активи:	40,85	36,36	-4,48
– основні засоби	40,85	36,36	-4,48
– інші фінансові інвестиції	-	-	-
Оборотні активи:	59,15	63,64	+4,48
– інша поточна дебіторська заборгованість	-	0,90	+0,90
– поточні фінансові інвестиції	46,95	45,45	-1,49
– гроші та їх еквіваленти	12,20	17,27	+5,07
Необоротні активи та групи вибуття	-	-	-
Разом	100,00	100,00	-

Аналізування структурних змін активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» за 2021-2022 рр. показало, що оборотні активи становлять основу активу – 59,15% в 2021 р. і 63,64% в 2022 р., тобто частка їх зросла на 4,48 п.с. В складі оборотних активів найбільшу питому вагу склали поточні фінансові інвестиції 46,95% в 2021 р., 45,45% в 2022 р. Гроші та їх еквіваленти склали 12,20% в 2021 р. і 17,27% в 2022 р., тобто їх частка зросла на 5,07%.

Питома вага необоротних активів на кінець 2022 р. зменшилась на 4,48 п.с. до 36,36% в складі активу звіту про фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Таблиця 3.4

Аналізування структурних змін пасиву ТОВ «Світяж»

Показники	Питома вага, %		Відхилення, пунктів структури
	2021 рік	2022 рік	
Власний капітал:	92,02	88,18	-3,84
– зареєстрований (пайовий) капітал	84,51	81,82	-2,69
– резервний капітал	0,47	0,91	+0,44
– нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	7,04	5,45	-1,59
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення:	7,98	11,82	+3,84
– розрахунками з бюджетом	3,76	4,09	+0,34
– розрахунками з оплати праці	2,82	-	-2,82
– інші поточні зобов'язання	1,40	7,73	+6,32
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-
Разом	100,00	100,00	-

Вивчення структурних змін пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» показало більшу питому вагу займає власний капітал 92,02% в 2021

р. і 99,18% в 2022 р., в складі якого найбільшу частку займає зареєстрований капітал 84,51% в 2021 р. і 81,82% в 2022 р. Нерозподілений прибуток на кінець 2022 р. зменшив частку у складі власного капіталу з 7,04% до 5,45%.

Поточні зобов'язання і забезпечення в 2021 р. займали питому вагу 7,98% в складі пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж». На кінець 2022 р. їх частка уже становила 11,82%, тобто зросли на 3,84 п.с. Це було результатом зростання частки інших поточних зобов'язань на 6,32 п.с. Інші складові пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» не зазнали значних структурних змін впродовж досліджуваного періоду.

Отже, аналізування динаміки та структури звіту про фінансовий стан дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового стану господарюючого суб'єкта та визначити перспективи його подальшого розвитку. Це важлива інформація для інвесторів, кредиторів та внутрішніх стейкхолдерів, які прагнуть отримати повний обсяг інсайтів для прийняття управлінських рішень.

3.2. Коефіцієнтний аналіз звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж»

Конкурентні умови сучасного ринку ставлять вимоги для господарюючих суб'єктів підтримувати стійкий фінансовий стан. В результаті цього виникає потреба у здійсненні коефіцієнтного аналізу звіту про фінансовий стан. Першочергово важливо проаналізувати ліквідність звіту про фінансовий стан.

Ліквідність виступає спроможністю майна швидко перетворюватися у грошову форму, не втрачаючи при цьому своєї поточної вартості [2]. Це потрібно для покриття поточних зобов'язань господарюючого суб'єкта. Оцінювання ліквідності дає змогу зробити діагностику фінансового стану господарюючого суб'єкта, оцінку платоспроможності, усунути проблемні ситуації з метою ефективного функціонування та залучення інвестицій в майбутньому.

Ступінь ліквідності звіту про фінансовий стан впливає на платоспроможність господарюючого суб'єкта. В той же час, ліквідність дозволяє охарактеризувати не лише поточне становище господарюючого суб'єкта (поточна платоспроможність), але і перспективне – фінансову стійкість.

Специфіка діяльності господарюючого суб'єкта, рівень диверсифікації його активів та пасивів, їх групування має свої особливості. Традиційно поділ активів і пасивів звіту про фінансовий стан передбачає 4 групи в складі активів і 4 групи в складі пасивів (рис. 3.3).

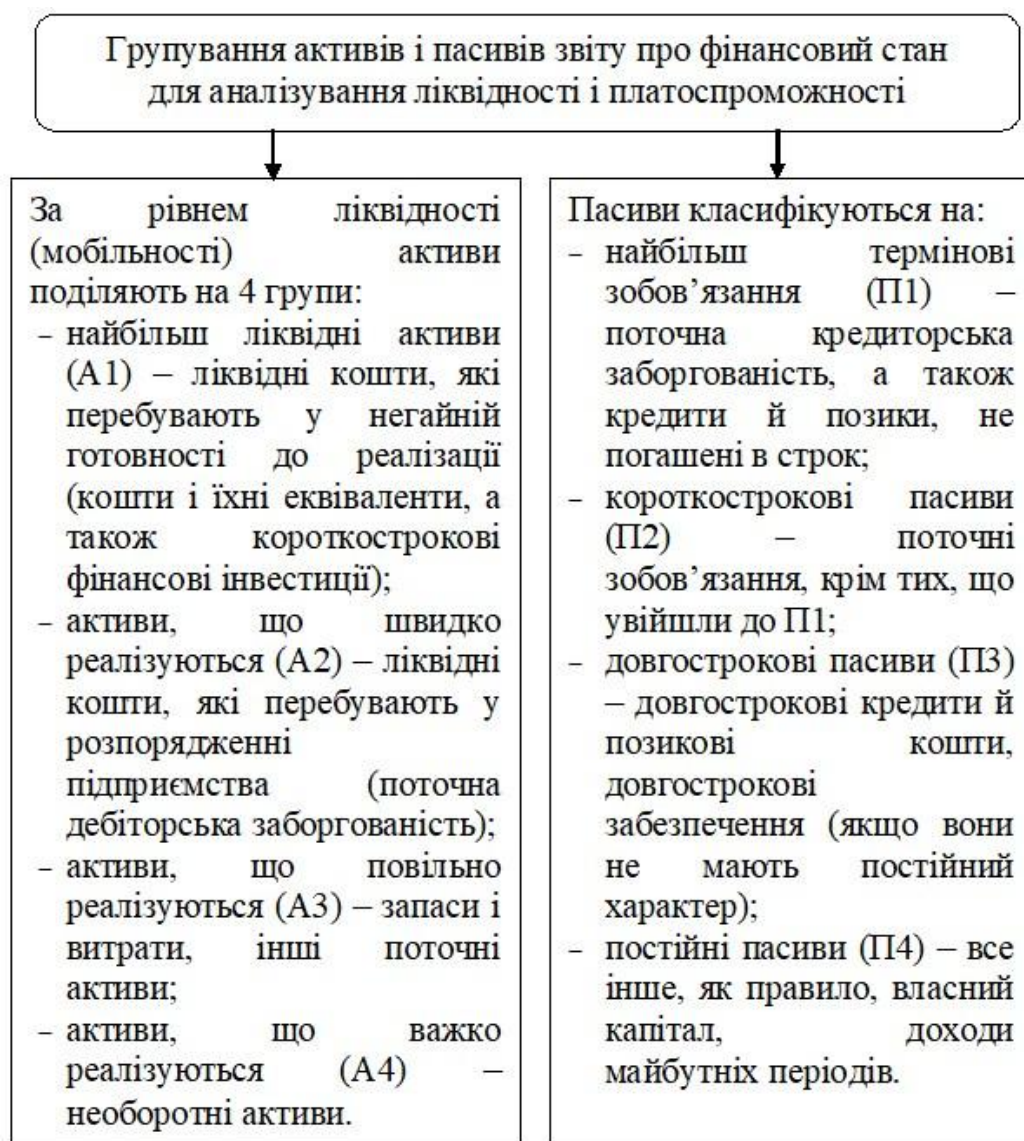

Рис. 3.3. Групування активів і пасивів звіту про фінансовий стан для аналізування ліквідності і платоспроможності

Відповідність між групами активів та пасивів звіту про фінансовий стан має вплив на платоспроможність господарюючого суб'єкта. Відповідно господарюючий суб'єкт вважається ліквідним у випадку перевищення оборотних активів поточних зобов'язань.

Оцінювання ліквідності, яке відбувається з допомогою системи абсолютних та відносних показників ліквідності, становить кількісне оцінювання. Для якісного оцінювання ліквідності потрібно проаналізувати ліквідність звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта [27; 42].

Відповідно для оцінювання ліквідності потрібно здійснити два етапи:

- 1) активи і пасиви звіту про фінансовий стан групуються і відбувається їх аналізування;
- 2) розраховуються та аналізуються основні показники ліквідності.

В цілому ліквідність балансу означає ступінь покриття зобов'язань господарюючого суб'єкта його активами, термін перетворення яких в грошову форму є відповідним терміну погашення зобов'язань.

Для аналізування ліквідності звіту про фінансовий стан відбувається порівняння коштів по активах, які згруповані по ступеню їх ліквідності і розміщені за порядком зменшення їх ліквідності, із зобов'язаннями, які згруповані по термінах їх погашення і розміщені за порядком збільшення термінів погашення.

Відповідно звіт про фінансовий стан визначається як абсолютно ліквідний у випадку виконання чотирьох пар співвідношень: $A_1 \geq P_1$; $A_2 \geq P_2$; $A_3 \geq P_3$; $A_4 \leq P_4$.

Виконання перших трьох співвідношень означає достатність активів для покриття зобов'язань господарюючого суб'єкта. Підтвердженням мінімальної умови платоспроможності є виконання четвертого співвідношення. Якщо ж хоча б одна або декілька співвідношень не виконуються, то це свідчить, що ліквідність звіту про фінансовий стан не є абсолютною.

Аналізування ліквідності звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» подано в табл. 3.5 і 3.6.

Таблиця 3.5

Аналізування ліквідності балансу ТОВ «Світяж» в 2021 році

№ п/п	Групи активів	2021 рік	Групи зобов'язань	2021 рік	Платіжний надлишок або нестача
1	A ₁ (високоліквідні)	126,00	П ₁ (найбільш термінові)	17,00	+109,00
2	A ₂ (швидколіквідні)	-	П ₂ (короткострокові)	-	-
3	A ₃ (повільноліквідні)	-	П ₃ (довгострокові)	-	-
4	A ₄ (важколіквідні)	87,00	П ₄ (постійні)	196,00	-109,00
	Баланс	213	Баланс	213	-

Таблиця 3.6

Аналізування ліквідності балансу ТОВ «Світяж» в 2022 році

№ п/п	Групи активів	2022 рік	Групи зобов'язань	2022 рік	Платіжний надлишок або нестача
1	A ₁ (високоліквідні)	140,00	П ₁ (найбільш термінові)	26,00	+114,00
2	A ₂ (швидколіквідні)	2,00	П ₂ (короткострокові)	-	+2,00
3	A ₃ (повільноліквідні)	-	П ₃ (довгострокові)	-	-
4	A ₄ (важколіквідні)	80,00	П ₄ (постійні)	194,00	-114,00
	Баланс	220	Баланс	220	-

Дані табл. 3.5 показують наступне співвідношення груп активів та пасивів:

$$126,00 \geq 17,00$$

$$0 = 0$$

$$0 = 0$$

$$87,00 \leq 196,00$$

На підставі того, що перше та четверте співвідношення виконуються, ліквідність звіту про фінансовий стан в 2021 р. є абсолютною і це є підтвердженням мінімальної умови платоспроможності.

Дані табл. 3.6 показують наступне співвідношення груп активів та пасивів:

$$138,00 \geq 26,00$$

$$2,00 \geq 0$$

$$0 = 0$$

$$80,00 \leq 194,00$$

На підставі того, що перше, друге та четверте співвідношення виконуються, ліквідність звіту про фінансовий стан в 2022 р. є абсолютною і це є підтвердженням мінімальної умови платоспроможності.

Оцінювання ліквідності з використанням відносних показників передбачає використання даних про оборотні активи та поточні зобов'язання (табл. 3.7). І важливим є перевищення оборотних активів над поточними зобов'язаннями, що свідчить про ліквідність діяльності господарюючого суб'єкта.

Таблиця 3.7

Відносні показники для аналізування ліквідності ТОВ «Світяж»

Показник	Нормативне значення	Характеристика
Коефіцієнт покриття або поточної ліквідності	> 2	Відображає покриття поточних зобов'язань оборотними активами
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1	Відображає чи здатне підприємство своєчасно погасити поточні зобов'язання з використанням високоліквідних активів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	Відображає частину поточних зобов'язань, яку підприємство може погасити в найближчій перспективі до дати складання балансу

Наведені відносні показники ліквідності використовуються різними користувачами аналітичної інформації у своїх інтересах. Так, для потенційних і дійсних акціонерів важливим є коефіцієнт покриття для оцінювання платоспроможності господарюючого суб'єкта. Постачальники аналізують коефіцієнт абсолютної ліквідності, а кредитори – коефіцієнт швидкої ліквідності.

При аналізуванні відносних показників ліквідності порівнюються фактичні дані за звітний період із минулорічними даними коефіцієнтів та з нормативними значеннями.

Результати розрахунку відносних показників ліквідності ТОВ «Світяж» на основі даних додатку А відображено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Аналізування відносних показників оцінки ліквідності
ТОВ «Світяж»**

Показник	Нормативне значення	2021 рік	2022 рік	відхилення
Коефіцієнт покриття або поточної ліквідності	> 2	7,41	5,38	-2,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1	7,41	5,38	-2,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	7,41	5,31	-2,10

Результати розрахунків відносних показників оцінки ліквідності в табл. 3.8 показують, що коефіцієнт покриття впродовж 2021-2022 рр. відповідає нормативному значенню (>2), тобто у досліджуваного підприємства була можливість покрити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності впродовж 2021-2022 рр. більше нормативного значення (>1) і показує, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень досліджуване підприємство може

погасити поточні зобов'язання. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності є більшим за нормативне ($>0,2$), що свідчить про можливість погашення досліджуваним підприємством грошовими коштами значної частки поточних зобов'язань.

Аналіз фінансової стійкості господарюючого суб'єкта є важливою складовою управління бізнесом та прийняття стратегічних рішень. Фінансова стійкість вказує на здатність підприємства витримувати економічні труднощі, забезпечуючи при цьому сталу і ефективну діяльність.

Фінансова стійкість дає характеристику здатності господарюючого суб'єкта ефективно функціонувати, дотримуватись рівноваги активів і пасивів для підтвердження його платоспроможності в стратегічному плані. Ступінь забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування, співвідношення власного капіталу і зобов'язань визначають фінансову стійкість [28; 31; 41].

Для аналізу фінансової стійкості використовуються відносні показники як співвідношення абсолютних показників активу і пасиву звіту про фінансовий стан. При цьому розраховані показники за звітний період порівнюються в динаміці з попереднім періодом, з базовими значеннями. Фінансова стійкість показує співвідношення активів і пасивів, доходів та витрат, власного капіталу та зобов'язань тощо.

Загальною метою аналізу фінансової стійкості є відображення об'єктивного фінансового стану господарюючого суб'єкта, що може бути використано для прийняття управлінських рішень та розробки стратегій для подальшого розвитку.

Оцінювання фінансової стійкості досліджуваного підприємства проводилося шляхом розрахунку відносних показників на основі даних додатку А (табл. 3.9).

Загалом досліджуваний період діяльності ТОВ «Світяж» характеризується позитивною динамікою в показниках фінансової стійкості.

Таблиця 3.9

**Аналізування показників оцінки фінансової стійкості
ТОВ «Світяж»**

Показники	2021 рік	2022 рік	відхилення
1. Коефіцієнт автономії	0,92	0,88	-0,04
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,09	1,13	+0,05
3. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,56	0,59	+0,03
4. Коефіцієнт фінансової стійкості	11,53	7,46	-4,07
7. Коефіцієнт стійкості фінансування	0,92	0,88	-0,04
8. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,08	0,12	+0,04
9. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,87	0,81	-0,05

Значення коефіцієнта автономії більше нормативного значення (0,5) і засвідчило про незалежність досліджуваного підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так як на кінець 2022 року підприємство на 88% фінансувалось за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт фінансової залежності на кінець 2022 р. зріс до 1,13, що показує збільшення суми загальної вартості майна підприємства, яка припадає на 1 грн. власних коштів. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу на кінець 2022 р. зріс до 0,59, що засвідчує про збільшення мобільності використання власних коштів підприємством. Коефіцієнт фінансової стійкості зменшився в незначній мірі та становив 7,46 в 2022 р. за нормативного значення >1 , що показує несуттєве погіршення фінансової стійкості ТОВ «Світяж». Коефіцієнт стійкості фінансування на кінець 2022 р. становив 0,88, що показує більшу частку фінансування майна підприємства за рахунок власного капіталу. Частка зобов'язань у загальній сумі джерел фінансування майна незначна – 8% в 2021 р. та 12% в 2022 р. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами у 2022 р. становив 0,84, що показує достатність власних коштів для

фінансування оборотних активів досліджуваного підприємства. Динамічні зміни розрахованих показників фінансової стійкості загалом відображають позитивну фінансову стійкість досліджуваного підприємства.

Висновки до розділу 3

Динамічний аналіз звіту про фінансовий стан виявляє тенденції змін у фінансовій структурі підприємства протягом певного періоду. Він допомагає виявити зміни в активах, пасивах та власному капіталі, що важливо для оцінки фінансової стійкості та ефективності управління ресурсами. Аналіз показників звіту про фінансовий стан в часовому аспекті може вказати на динаміку розвитку підприємства, його здатність залучати ресурси та управляти зобов'язаннями. Виявлення змін у структурі активів та пасивів дозволяє визначити ризики та можливості, що можуть впливати на фінансовий стан підприємства. В цілому динамічний аналіз звіту про фінансовий стан є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, стратегічного планування та забезпечення сталої фінансової діяльності підприємства.

Аналіз структури звіту про фінансовий стан дозволяє отримати важливі уявлення про розподіл активів та пасивів у фінансовій системі підприємства. Вивчення цієї структури допомагає виявити співвідношення між різними видами активів та зобов'язань, а також з'ясувати вплив цих факторів на фінансову стійкість підприємства. Оцінка структури звіту про фінансовий стан може підкреслити важливі аспекти, такі як ліквідність, фінансовий ризик та здатність погашення зобов'язань. Цей аналіз є необхідним для розуміння, як ефективно використовуються ресурси підприємства та як це впливає на його загальний фінансовий стан. Разом із тим, він є важливою основою для розробки стратегій фінансового управління та прийняття вирішальних управлінських рішень.

Аналіз ліквідності діяльності підприємства свідчить про його здатність ефективно управляти фінансовими ресурсами та адаптуватися до змін ринкових умов. Високий рівень ліквідності свідчить про готовність підприємства виплачувати зобов'язання, що є ключовим для його фінансової стійкості. Важливо забезпечити баланс між ліквідністю та оборотністю, щоб уникнути зайвого фінансового тиску або низької ефективності. Збалансований підхід до управління активами та пасивами допомагає підтримувати стабільність фінансового стану підприємства. Загальний висновок полягає в тому, що оптимальна ліквідність та ефективне використання ресурсів створюють підґрунтя для успішного функціонування та розвитку підприємства в конкурентному середовищі.

Аналіз фінансової стійкості підприємства вказує на його здатність витримувати економічні труднощі та забезпечувати сталу діяльність в довгостроковій перспективі. Ретельний огляд фінансових показників дозволяє виявити рівень зобов'язань, ліквідність та рентабельність, визначаючи таким чином готовність підприємства до різних економічних викликів. Висока ступінь фінансової стійкості свідчить про вміння ефективно управляти ресурсами та використовувати їх для досягнення стратегічних цілей. Оптимальний розподіл активів та пасивів, а також збалансований фінансовий ризик створюють умови для стійкого розвитку підприємства в змінному бізнес-середовищі. Фінансова стійкість є ключовим чинником для залучення капіталу, підтримання довіри інвесторів та успішного конкурування на ринку.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Охорона праці в ТОВ «Світяж»

Згідно із Законом України «Про охорону праці» у ТОВ «Світяж» була створена служба охорони праці з метою організації виконання різноманітних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки праці та запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям на робочому місці.

У підприємстві було розроблено та затверджено Положення про службу охорони праці, в якому визначено структуру служби, її чисельність, основні завдання, функції та права працівників відповідно до чинного законодавства. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівнику підприємства.

Завдання служби охорони праці включають забезпечення фахової підтримки рішень роботодавця у сфері охорони праці, забезпечення безпеки виробничих процесів та інфраструктури, постачання працівників засобами індивідуального та колективного захисту, а також проведення професійної підготовки і підвищення кваліфікації персоналу у галузі охорони праці. Додатково служба здійснює інформування щодо безпечних методів праці, організовує вибір оптимальних режимів праці та відпочинку працівників, а також забезпечує інформування та надання роз'яснень працівникам підприємства з питань охорони праці.

Планування організаційно-технічних заходів у сфері охорони праці є однією із ключових функцій управління. Перед початком планування обов'язково проводиться аналіз фактичного стану охорони праці та його прогнозування на майбутнє. Планування заходів з охорони праці може бути

перспективним (орієнтованим на тривалий період), поточним (на річний період) та оперативним (на квартал, місяць або декаду).

Фінансування заходів з охорони праці покладається на роботодавця. Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавних, галузевих та регіональних програм для покращення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також інших державних ініціатив, спрямованих на уникнення нещасних випадків та професійних захворювань, передбачається разом із іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державних і місцевих бюджетах [40; 46].

Для ТОВ «Світяж» витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

**Фінансування заходів охорони праці ТОВ «Світяж»
за період 2021-2022 рр.**

Обсяг реалізованої продукції, тис.грн.		Сума фінансування (0,5%), тис.грн.		Абсолютне відхилення, тис.грн
2021	2022	2021	2022	2021-2022
158,00	143,00	0,790	0,715	-0,075

Як видно з табл. 4.1, фінансування заходів охорони праці в ТОВ «Світяж» на кінець 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилось на 0,075 тис. грн., що зумовлено коливанням обсягів реалізованої продукції, наданих послуг, виконаних робіт. Кошти фонду охорони праці на підприємстві використовуються для закупівлі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників. Також ці кошти використовуються на ремонт та інші роботи, пов'язані з утриманням основних активів у належному технічному стані. Вони спрямовуються на заходи з усунення впливу небезпечних і шкідливих факторів на працівників, а також на надання спеціального харчування для працівників, які працюють у шкідливих умовах.

4.2. Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час

Стійкість роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час визначається їх здатністю утримувати функціональність та продовжувати нормальне функціонування навіть в умовах воєнного конфлікту чи надзвичайної ситуації. Ця стійкість передбачає комплекс заходів та систем, спрямованих на забезпечення безпеки об'єктів будівельної інфраструктури та максимізацію їх ефективності у воєнних умовах.

Стійкість роботи будівельних об'єктів у воєнний час включає в себе фізичний захист споруд для запобігання можливому пошкодженню від вибухів, обстрілів та інших форм нападу. Крім того, це передбачає розробку та впровадження планів евакуації, які забезпечують безпечний вихід персоналу та мешканців у випадку загрози.

Системи резервного живлення та генератори електроенергії грають важливу роль у підтримці енергозабезпечення будівельних об'єктів, а заходи з кібербезпеки захищають їх від можливих кібератак. Важливо також враховувати ефективні стратегії логістики та управління ресурсами для забезпечення постачання матеріалів та обладнання у воєнний період.

Стійкість роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час є стратегічно важливою для збереження життєважливих інфраструктурних об'єктів, підтримки функціонування медичних, освітніх та інших установ, а також для швидкого відновлення та реконструкції після воєнних дій.

Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні безпеки та функціональності ключових інфраструктурних об'єктів. Це сприяє збереженню життєво важливих об'єктів, таких як лікувальні заклади та житлові комплекси, та забезпечує укриття та безпеку для населення в умовах воєнного конфлікту. Підвищення стійкості в будівельній галузі має також стратегічне значення для швидкого відновлення та реконструкції міст та

інфраструктури, що є необхідним для економічного відновлення країни після воєнних подій.

Заходи з підвищення стійкості також враховують конкретні вимоги до фізичного захисту та стратегії евакуації, що сприяє зменшенню ризиків для мешканців та інфраструктури в умовах воєнного стану. Крім того, ці заходи забезпечують роботу важливих об'єктів, таких як комунікаційні вузли та транспортні системи, що є необхідним для збереження зв'язку та забезпечення можливості надання допомоги в умовах кризи.

До заходів з підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час:

1. Встановлення та посилення захисних структур та матеріалів для будівель з метою зменшення можливого пошкодження від обстрілів або вибухів.
2. Розробка та впровадження планів евакуації для персоналу та мешканців у випадку загрози, а також визначення безпечних зон для укриття.
3. Встановлення генераторів електроенергії та систем резервного живлення для забезпечення постійного енергозабезпечення в умовах відключень.
4. Вдосконалення кіберзахисту будівельних систем та мереж для запобігання можливим кібератакам, які можуть негативно впливати на роботу об'єктів.
5. Впровадження систем моніторингу для оперативного виявлення загроз та систем сповіщення для швидкого реагування на надзвичайні ситуації.
6. Зменшення залежності від енергії та ресурсів шляхом впровадження енергоефективних технологій та систем у будівельних об'єктах.
7. Тренування та підготовка персоналу для ефективної реакції на надзвичайні ситуації та виконання завдань у воєнних умовах.

8. Забезпечення дублювання та захисту важливої інформації щодо конструкцій та інженерних систем будівель.
9. Розробка гнучких планів будівництва та реконструкції, які дозволяють швидко адаптуватися до змін у воєнному середовищі.
10. Встановлення механізмів співпраці з військовими підрозділами для отримання захисту та допомоги у воєнних умовах.

Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час має вирішальне значення для збереження життя та забезпечення функціонування ключових систем у надзвичайних ситуаціях.

Висновки до розділу 4

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» керівник ТОВ «Світяж» відповідає за організаційно-методичну роботу у сфері управління охороною праці та координацію діяльності всіх структурних підрозділів щодо забезпечення належних умов праці на робочих місцях у кожному з них. Фінансування заходів охорони праці в ТОВ «Світяж» на кінець 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилось на 0,075 тис. грн., що зумовлено коливанням обсягів реалізованої продукції, наданих послуг, виконаних робіт.

Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні безпеки та функціональності ключових інфраструктурних об'єктів. Це сприяє збереженню життєво важливих об'єктів, таких як лікувальні заклади та житлові комплекси, та забезпечує укриття та безпеку для населення в умовах воєнного конфлікту.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Якісне, своєчасне та змістовне формування інформації прямо впливає на ефективність системи управління господарюючим суб'єктом, і в подальшому на успішне та конкурентоспроможне його функціонування. Саме таку інформацію, в першу чергу, формує звіт про фінансовий стан (баланс) підприємства, який надає дані для задоволення різних інформаційних потреб користувачів.

Історично спочатку баланс застосовувався в якості контрольного облікового прийому. В подальшому при активному використанні балансу на практиці зумовило удосконалення балансу як форми фінансової звітності для забезпечення інформаційного зв'язку господарюючого суб'єкта з контрагентами.

Формування звіту про фінансовий стан підприємства передбачає дотримання принципів бухгалтерського обліку згідно чинного вітчизняного законодавства, яких потрібно дотримуватись в процесі вимірювання, оцінювання та реєстрації поточних операцій підприємства та їх відображення при формуванні звітності.

Встановлення різних вимог до формування звіту про фінансовий стан є передумовами необхідності його класифікації. В цілому класифікування звіту про фінансовий стан за різними ознаками є потрібним щодо забезпечення потреб різних користувачів в балансових даних при прийнятті рішень. Класифікація звіту про фінансовий стан за видами допомагає виділити та систематизувати різні компоненти звіту про фінансовий стан, роблячи його структуру більш зрозумілою та інформативною.

Предметом діяльності ТОВ «Світяж» є роздрібна торгівля відповідно до КВЕД є 47.52 «Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах». Основні результативні дані діяльності ТОВ «Світяж» на кінець

2022 р. погіршилися як результат складних соціально-політичних подій в країні.

Актив звіту про фінансовий стан розкриває інформацію про активи господарюючого суб'єкта на певну дату. Під активами розуміють ресурси, що контролюються господарюючим суб'єктом на основі минулих подій. Основною метою їх використання є отримання економічної вигоди в майбутньому. Засоби, що відображаються в активі звіту про фінансовий стан, перевіряються на виконання вимог з метою їх визнання елементами активу.

Чинні нормативні документи визначають балансову вартість активів, яка використовується для їх відображення у звіті про фінансовий стан господарюючого суб'єкта. В цілому більшість випадків відображення активів передбачають використання первісної вартості (собівартості) або ж залишкової вартості.

Актив звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» містить ресурси, майно господарюючого суб'єкта за ступенем ліквідності. Відповідно спочатку подаються ті активи, які є менш ліквідними, а далі ліквідність зростає. І найбільш ліквідними виступають грошові кошти. А актив звіту про фінансовий стан досліджуваного підприємства формується з трьох розділів.

Пасив звіту про фінансовий стан містить власний капітал та зобов'язання довгострокового та короткострокового плану. Наявність таких складових визначено юридичним значенням. Оскільки згідно чинного законодавства у випадку можливої ліквідації господарюючого суб'єкта спочатку має відбуватися погашення зобов'язань перед кредиторами в визначеній законодавством черговості. Далі при наявності майна відбувається повернення вкладеного капіталу засновникам підприємства.

Визнання зобов'язань розкрито в НП(С)БО 11. Зокрема зобов'язання потрібно відображати в обліковій системі за умови можливості їх достовірної оцінки та ймовірності, що в результаті їх погашення в господарюючого суб'єкта зменшаться економічні вигоди. Для поточних зобов'язань застосовується сума погашення. Остання являє собою недисконтовану суму

грошових коштів чи їх еквівалентну форму, яку очікують оплатити в якості погашення зобов'язання під час звичайної діяльності. Для довгострокових ж зобов'язань використовують теперішню вартість, оскільки відбувається зміна вартості грошових коштів в часі в результаті інфляції/дефляції, ймовірності невиконання зобов'язань.

Пасив звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» передбачає відображення складових із врахуванням зменшення терміну їх погашення. Тобто спочатку відображається власний капітал. Термін повернення власникам передбачається після погашення довгострокових та поточних зобов'язань. Саме останні є першими, які потрібно погашати господарюючому суб'єкту при наявності вільних грошових коштів. Враховуючи це, пасив звіту про фінансовий стан досліджуваного господарюючого суб'єкта формується з чотирьох розділів

Основними даними для подання інформації у статтях звіту про фінансовий стан виступають дані з синтетичних рахунків. Ці дані повинні базуватись на основі даних у первинних документах, що підтверджують дані на рахунках.

В організаційному плані перевірка звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта потребує виконання наступних етапів: планування; вивчення; оцінювання; встановлення достовірності; звітування. При перевірці правильності складання звіту про фінансовий стан потрібно встановити відповідність його формування основним принципам.

Початкові дані статей звіту про фінансовий стан мають бути відповідними даним у попередньому періоді. Якщо відбулися зміни, потрібні пояснення причин таких змін. Складання звіту про фінансовий стан передбачає проведення інвентаризації активів та пасивів – це обов'язкова умова його складання. Особливу увагу потрібно приділяти відповідності сум по розрахунках з фінансовими, податковими органами, установами банків у звіті випискам банків та наявності погодження з наведеними установами.

Важливим принципом є обов'язковість звірки даних по оборотах та залишків по рахунках при складанні звіту про фінансовий стан на кінець року. Тому потрібно виявляти відповідність оборотів та залишків по рахунках головній книзі.

Результати аналізування динамічних змін активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Світяж» засвідчили про збільшення вартості майна на кінець 2022 року на 7 тис. грн., або на 3,29%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 14 тис. грн., або на 11,11%. В складі оборотних активів найбільше зросли гроші та їх еквіваленти на 12 тис. грн., або на 46,15%. Відповідно необоротні активи зменшились на 7 тис. грн., або на 8,05%.

Дані засвідчили про зростання поточних зобов'язань та забезпечень на кінець 2022 р. на 9 тис. грн., або на 52,94%. Це відбулось за рахунок зростання поточних зобов'язань на 14 тис. грн., або на 466,67%. В складі власного капіталу зменшився нерозподілений прибуток на 3 тис. грн., або 20%. Відповідно власний капітал зменшився на кінець 2022 року на 2 тис. грн., або на 1,02%.

За результатами аналізування фінансування активів досліджуване підприємство дотримується політики їх фінансування за рахунок власних джерел. Питома вага власного капіталу у структурі капіталу впродовж 2021-2022 рр. становила відповідно 92,02% і 88,18%. Тобто значну меншу частину в структурі пасиву займали поточні зобов'язання ТОВ «Світяж»: 7,98% в 2021 р. і 11,82% в 2022 р.

Ступінь ліквідності звіту про фінансовий стан впливає на платоспроможність господарюючого суб'єкта. В той же час, ліквідність дозволяє охарактеризувати не лише поточне становище господарюючого суб'єкта (поточна платоспроможність), але і перспективне – фінансову стійкість. Ліквідність звіту про фінансовий стан в 2021-2022 р. є абсолютною і це є підтвердженням мінімальної умови платоспроможності.

Результати розрахунків відносних показників оцінки ліквідності показують, що коефіцієнт покриття впродовж 2021-2022 рр. відповідає

нормативному значенню (>2), тобто у досліджуваного підприємства була можливість покрити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності впродовж 2021-2022 рр. більше нормативного значення (>1) і показує, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень досліджуване підприємство може погасити поточні зобов'язання. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності є більшим за нормативне ($>0,2$), що свідчить про можливість погашення підприємством грошовими коштами значної частки поточних зобов'язань.

Загальною метою аналізу фінансової стійкості є відображення об'єктивного фінансового стану господарюючого суб'єкта, що може бути використано для прийняття управлінських рішень та розробки стратегій для подальшого розвитку. Загалом досліджуваний період діяльності ТОВ «Світяж» характеризується позитивною динамікою в показниках фінансової стійкості.

Згідно із Законом України «Про охорону праці» у ТОВ «Світяж» була створена служба охорони праці з метою організації виконання різноманітних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки праці та запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям на робочому місці. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівнику підприємства. Фінансування заходів охорони праці в ТОВ «Світяж» на кінець 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилось на 0,075 тис. грн., що зумовлено коливанням обсягів реалізованої продукції, наданих послуг, виконаних робіт.

Підвищення стійкості роботи об'єктів будівельної галузі у воєнний час відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні безпеки та функціональності ключових інфраструктурних об'єктів. Це сприяє збереженню життєво важливих об'єктів, таких як лікувальні заклади та житлові комплекси, та забезпечує укриття та безпеку для населення в умовах воєнного конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2022. №4. С. 36-42.
2. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. С. 151–156.
3. Голобородько Я. Роздрібний товарообіг України за пів року зріс на 7,3%. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/09/25/113164531/> (дата звернення: 10.10.2023).
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
5. Гуменюк А. Ф., Цимбалюк Г. С. Сутність та становлення балансу підприємства як основної форми фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 2. С. 56-58.
6. Глушач Ю. С. Фінансова звітність за П(С)БО: навчально–методичний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 88 с.
7. Довганинець Х. В., Даньків Й. Я. Методика аудиту бухгалтерського балансу / Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки: Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування». Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. Випуск 8. С. 59-68.
8. Євсєєва О. О. Концептуальний підхід методології підготовки звітних даних у порівняльній вигляд при розрахунку показників фінансового стану. Економічний простір. 2022. № 178. С. 71-77.

9. Жарикова А. Українці в червні зареєстрували рекордну кількість ФОПів за 3 роки. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/07/10/702050/> (дата звернення: 10.10.2023).
10. Іванчук Н. В. Звітність підприємств: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
11. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка. 2020. № 18. С. 57-61.
12. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Методичні підходи до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства. Економічний форум. 2019. №1(4). С. 188-199.
13. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. Економічний форум. 2019. №3. С. 136–143. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/65/59 (дата звернення: 05.10.2023).
14. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О. О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_69 (дата звернення: 22.11.2023).
15. Корнилюк Р. Тисяча українських компаній, які отримали найбільший дохід у 2022. URL: <https://youcontrol.com.ua/data-research/naybilshyy-dokhid-u-2022/> (дата звернення: 10.10.2023).
16. Корольок Т. Діджиталізація документообігу в обліку. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 19 травня, 2023 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2023. 142 с. С. 79–81.

17. Королюк Т., Рапа Н. Діджиталізація документообігу на підприємстві: особливості сервісного забезпечення. Галицький економічний вісник. 2022. Том 75. №2. С. 37-45.
18. Королюк Т., Хомин П., Співак С. Особливості організації управлінського обліку в системі контролінгу. Галицький економічний вісник. 2023. Том 84. № 4. С. 71-77.
19. Королюк Т. М. Документообіг в інформаційній системі управління підприємством. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 22 жовтня 2020 р.). / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАА, 2020. 785 с. С. 297-301.
20. Королюк Т. М. Цифрова трансформація інформаційних процесів: досвід вітчизняних підприємств. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.) / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. 565 с. С. 338-340.
21. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 478 с.
22. Кулик В. А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2018. 186 с.
23. Кухта К. О., Рудь Я. О. Баланс підприємства: становлення, історія виникнення та розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. 2017. Випуск 22. Частина 1. С. 130-132.
24. Лагодієнко Н. В., Іванченкова Л. В., Іванченков В. С. Формат і зміст бухгалтерського балансу в сучасній обліково-економічній моделі. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. (294) № 3. С. 21–28.
25. Лободзинська Т. П., Павленко Т. В. Облік і аудит: навч. посібник. Київ: КПІ ім. І. Сікорського, 2019. 162 с.

26. Лопатовський В. Г. Особливості перевірки взаємозв'язків між показниками форм фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 2. Т. 2. С. 184–187.
27. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. №4. С. 14–23.
28. Масюк Ю. В., Резниченко О. В. Теоретико-методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств. Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск 5 (16). С. 306-311.
29. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 14.11.2023).
30. Мощенський С. Г. Бухгалтерський баланс як засіб комунікації зацікавлених сторін бізнесу в інформаційній економіці. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 19. С. 519-522.
31. Мулик Я. І. Організація аналізу основних показників діяльності підприємства у процесі аудиту балансу (звіту про фінансовий стан). Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 37. С. 739-748.
32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 16.10.2023).
33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 26.10.2023).

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 26.10.2023).
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення: 26.10.2023).
37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 26.10.2023).
38. Облік і аудит : навч. посібник / Т. М. Ковальчук, І. І. Никифорак; за ред. Т. М. Ковальчук. Вид. 2-ге, доп. та перероб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 520 с.
39. Оборот роздрібної торгівлі України знизився. URL: <https://www.ucsc.org.ua/oborot-rozdribnoyi-torgivli-ukrayiny-znyzyvsya/> (дата звернення: 10.10.2023).
40. Основи охорони праці : Підручник / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. 2-ге видання, доповнене та перероблене. Київ : Основа, 2006. 448 с. 37.
41. Паянок Т. М., Савченко А. М., Морозюк А. М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 88-94.

42. Побережець О. В., Гусев А. О. Ліквідність балансу підприємства та методика її визначення. Приазовський економічний вісник. 2021. Вип. 2(25). С.223-230.
43. Польова Т. В., Дружина А. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7458> (дата звернення: 14.10.2023).
44. Порядок подання фінансової звітності : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n12> (дата звернення: 20.10.2022).
45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
46. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 18.11.2023).
47. Ратинський В. В., Кундеус О. М., Королюк Т. М., Малярський О. Д. Система управлінського обліку підприємств торгово-побутової інфраструктури. Інвестиції: практика та досвід. 2023. №16. С. 97-102.
48. Рубейкін В. А. Організація та методика аудиту фінансової звітності. Ефективна економіка. 2016. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4924> (дата звернення: 20.10.2023).
49. Рябчук О. Г., Блищик Л. В. Особливості контролю достовірності показників балансу суб'єкта господарювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Випуск 25, частина 2. С. 101–106.

50. Савченко А. М., Блищик Л. В. Аналіз показників балансу з метою попередження банкрутства суб'єкта господарювання. Молодий вчений. 2019. №1(2). С. 501-505.
51. Тесак О. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання. Наукові інновації та передові технології. 2023. №1(15). С. 281-287. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1\(15\)-281-287](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1(15)-281-287).
52. Томчук О. Ф., Ващілова Н. В. Аналіз бухгалтерського балансу підприємств. Економіка та держава. 2019. № 10. С. 98-102.
53. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
54. Чайка Т. Ю., Ларіна Т. І. Оптимізація структурно-динамічних характеристик балансу підприємства на основі його горизонтального аналізу. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 6(3). С. 124-133.
55. Spivak S., Korolyuk T., Spivak I., Krepych S., Nita B. and Brukhanskyi R. Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS, 2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Wroclaw, Poland, 2023, pp. 206-210, DOI: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.
56. Yekimov S., Sokoly I., Korolyuk T., Masenko A., Grankina N. Building the potential of an agricultural enterprise. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science 677(2), 022075, 2021.